

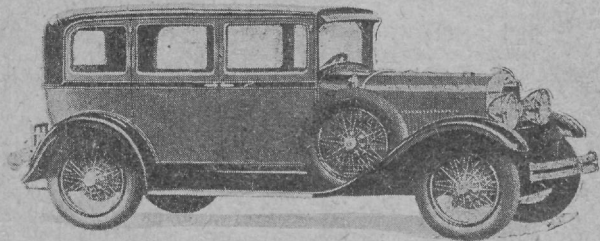
A-S. „SILVA“

TÄHTRAAMAT 1930

A-S. „SILVA“

Merepuiestee 17

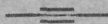

Parim töö ja parim materjal on

Studebaker - - - - - automobiilide

headuse garantii.

Vastupidavus, võimsus, kiirus, mugavus — on Studebaker automobiilide omadused, millised rahuldavad ka kõige nõudlikumate sõitjate soove.

Brockwai veoautod

on parimaid Eestis müügil olevate veoautode hulgas ja annavad iga omanikule suurima kasu.

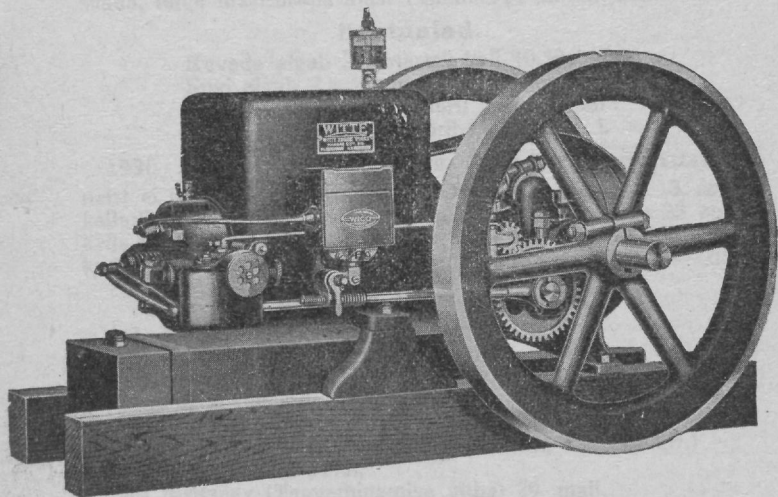
Peaesindaja Eestis:

A/S. „Silva“, Tallinnas,

Merepuiestee 17.

A-s. „Silva“

Tähtraamat 1930

Ameerika petrooleummootorid:
„Massey-Harris”, „Witte” ja „Herkules”
on põllumeeste poolt kõige paremateks tunnistatud.

A/S. „Silva”, Tallinnas.

:: Merepuiestee 17. oma telefoni keskjaam. ::
Estonia puiestee 19, telef. (20) 4-01 ja (20) 4-02..

"A. S. Silva"

TAMM

1930

Assoc. of the...
Miss. v. Harris, 1911, 24 S. 107
on... the... in...

A. S. Silva, 1911, 24 S. 107
... ..
... ..
... ..

Märkide ja aegade seletused.

☉ noorkuu ☽ esimene veerand
☽ täiskuu ☾ viimane veerand

kl. = kell; m. = minut; p. = päev; e. l. = enne lõunat; p. l. = pärast lõunat; s. = sündis: † = suri.

Kalendrisse ülespandud aeg on n. n. Ida-Europa aeg. Ida-Europa aeg, mis Greenwichi ajast 2 tundi ees, on Eestis ametlikult vastuvõetud aja-süsteem, mis Tartu Ülikooli tähetornist antavate ajasignaalide abil sünnib. Ida-Europa aeg on päikese ajast Eestis igalpool ees; et keskmist päikese aega saada, tuleb Ida-Europa ajast Tallinnas 21 minutit maha võtta.

Aastaajad.

Kevade algab 21. märtsil kell 10.30 hom.

Suvi algab 21. juunil kell 5,53 hom

Sügis algab 23. septembril kell 8,36 õh.

Talv algab 22. detsembril kell 3.40 p. l.

1930 aastal on 2 päikese- ja 2 kuuvarjutust,

neist ei ole ükski Eestis näha. 1) Osaline kuuvarjutus 13. apr. kella 7,20 kuni 8,35. 2) Ringikujuline päikesevarjutus 28 apr. kella 6,20 kuni 11.45. 3) Osaline kuuvarjutus 7. okt kl. 8,4. kuni 9,26. 4) Täieline päikesevarjutus 21. okt. kl. 9,05—2,05

Pühad, mil tööd ei tehta:

- 1) Uus-aasta (1. jaanuaril),
- 2) Kolmekuniga päev (6. jaanuaril).
- 3) Iseseisvuse päev (24. veebruaril),
- 4) Palvepäev (12. märtsil),
- 5) Suur Reede (18. apr),
- 6) Kevade- (Ülestõusmise-) pühad (20., 21., 22. apr.)
- 7) Esimese mai püha,
- 8) Ristipäev (Taevaminemise püha) 29. mail,
- 9) Suvistepühad (8., 9. ja 10. mail),
- 10) Jaanipäev (24. juunil),
- 11) Jõulupühad (25., 26., 27. detsembril).

Töö lõpetakse kell 12 päeval: 1) Suurel laupäeval (19 apr), 2) Suvistepühade laupäev (7. juunil), 3) Jõululaupäeval (24. detsembril), 4) Vanal aastal (31. detsembril).

Sel aastal on 365 päeva.

I. Jaanuar			V kal.
**1	Keskn.	Nääri p.	19
2	Neljap.	Vaherahu Venega 1920	20
3	Reede		21
4	Laup	Päike t. 9,17, loojam. 3,3	22
5	Pühap.		23
**6	Esmasp.	Kolmekuninga p.	24
7	Teisip.		25
8	Keskn.	☉ kl. 5,11 h.	26
9	Neljap.		27
10	Reede	Paavli päev	28
11	Laup.	K. A Hermann + 1908	29
12	Pühap.	A. Läte 1860	30
13	Esmasp.	Jakob Hurt + 1907	31
14	Teisip.	Korjuse p. [☉] kl. 12,21 ö.	1
15	Keskn.	Päike t. 9,06, loojam. 3,55	2
16	Neljap.		3
17	Reede	Tõnise päev	4
18	Laup		5
19	Pühap.		6
20	Esmasp.	Päike t. 8,58, loojam. 4,07	7
21	Teisip.	C. V. Freundlich + 1872	8
22	Keskn.	[☉] kl. 6 7 öh..	9
23	Neljap.		10
24	Reede	Päike t. 8,50, loojam. 4,19	11
25	Laup.		12
26	Pühap.	De jure liitlastelt Eestile	13
27	Esmasp.	[ja Lätile 1921.	14
28	Teisip.	M. Veske s. 1843. Fr.	15
29	Keskn.	●kl 9,7 ö. [Kuhlbars + 1924	16
30	Neljap.	Päike t. 8,38, loojam. 4,31	17
31	Reede	Maapäeva selet. iseseisv. 1918.	18

Päike tõuseb 10. kell 9,13 min., läheb looja kell 3,44 min.

" " 20. " 8,58 " " " " 4,07 "

" " 30. " 8,38 " " " " 4,31 "

II.		<i>Vebruar</i>	V. kal.
1	Laup		19
2	Pühap.	Küünla p. Eesti-V. rahu	20
3	Esmasp.	[1920.	21
4	Teisip.	Päike t. 8,27, loojam. 4,44	22
5	Keskn.	[W. Reiman s. 1861	23
6	Neljap.	A. Grenzstein s. 1843 ☾	24
7	Reede	kl. 7,26 õhtul	25
8	Laup	A. Reinvald † 1922	26
9	Pühap.	Luuvalu p.	27
10	Esmasp.		28
11	Teisip.		29
12	Keskn.		30
13	Neljap	☾ kl. 1 ,39 e. l.	31
14	Reede		1
15	Laup	Päike t 8,01. loojam. 5.12	2
16	Pühap.		3
17	Esmasp.		4
18	Teisip.	[E. Ahrens † 1863	5
19	Keskn.	E. Päästekom. loom. 1918	6
20	Neljap.	☾ k. 10,44 e. l.	7
21	Reede		8
22	Laup.	Peetri päev.	9
23	Pühap.		10
**24	Esmasp.	Iseseisvuse p. Madisep.	11
25	Teisip.	[C. V. Freundlich s. 1803	12
26	Keskn.	Päike t. 7,29, loojam. 5.42	13
27	Neljap.		14
28	Reede	● kl.3,33 p. l.	15

Päike tõuseb 10. kell 8,13 min., läheb looja kell 4,59 min.
 " " 20. " 7,48 " " " " 5,24 "
 " " 28. " 7,26 " " " " 5,44 "

III.

Märts

V.kal.

1	Laup.	Vene isev. laad. 1917	16
2	Pühap.		17
3	Esmasp.	Päike t. 7,14, loojam. 5,54	18
4	Teisip.	Vastla p.	19
5	Keskn.	Tuha p.	20
6	Neljap.	[J.Köhler s.1824, J. Poska †1920	21
7	Reede	K. Mauer (Kannike) † 1841	22
8	Laup.	M. Lipp † 1923	23
9	Pühap.		24
10	Esmasp.		25
11	Teisip.		26
**12	Keskn.	Palve p. Taliharja päev	27
13	Neljap.	H.Treffner †1912 [1801	28
14	Reede	J. Wilms s. 1880. K. Peterson s.	1
15	Laup.	O. W. Mas na † 1832	2
16	Pühap.	Päike t. 6,36, loojam, 6,25	3
17	Esmasp.		4
18	Teisip.		5
19	Keskn.	C. R. Jakobson † 1882	6
20	Neljap.	J. Luiga s. 1873	7
21	Reede	Kevade algus	8
22	Laup.	☾ k. 5,13 hom.	9
23	Pühap.		10
24	Esmasp.		11
25	Teisip.	Paastu-Maarja päev	12
26	Keskn.		13
27	Neljap.		14
28	Reede		15
29	Laup.	Päike t. 5,57, loojam. 18,5	16
30	Pühap.	F. Wiedemann s. 1805	17
31	Esmasp.	[● k, 7,46 hom.	18

Päike tõuseb 10. kell 6,53 min., läheb looja kell 6,11 min.

" " 20. " 6,24 " " " " 6,35 "

" " 30. " 5,54 " " " " 6,59 "

IV.		<i>Aprill</i>	V.kal.
1	Teisip.	Karjalaskmise p.	19
2	Keskn.		20
3	Neljap.	E. Ahrens s. 1803	21
4	Reede		22
5	Laup.	Päike t. 5,36, loojam. 7.13	23
6	Pühap.	☾ kl. 1,25 p. l.	24
7	Esmasp.	Liivim. eestl. vab. 1819	25
8	Teisip.		26
9	Keskn.		27
10	Neljap.	E. omav. kinnit. 1917	28
11	Reede		29
12	Laup.		30
**13	Pühap.	Palmip. p. Jüri Wilms	31
14	Esmasp.	Künni p. [† 1918. ☾]	1
15	Teisip.	Päike t. 5,08, loojam. 7,36	2
16	Keskn.		3
*17	Neljap.	Suur neljap.	4
**18	Reede	Suur reede	5
19	Laup.	M. Körber † 1893	6
**20	Pühap.	1. Kevade p. (Ülest. p.)	7
**21	Esmasp.	2. Kevade p. ☾ [† 1899	8
*22	Teisip.	3. Kevade p. J. Köhler	9
23	Keskn.	Jüri p. Asut. Kogu 1919	10
24	Neljap.	J. Kunder † 1888	11
25	Reede	Markuse p. A. Tor Helle	12
26	Laup.	[† 1748]	13
27	Pühap.	J. Rosenplänter † 1846	14
28	Esmasp.	● kl. 9,08 önt.	15
29	Teisip.	Päike t. 4,29, loojam. 8,10	16
30	Keskn.	Juhan Liiv s. 1864	17

Päike tõuseb 10. kell 5,22 min., läheb looja kell 7,24 min.
 " " 20. " 4,54 " " " " 7,48 "
 " " 30. " 4,27 " " " " 8,12 "

V.	Mai	V. kai	
**1	Neljap.	1. mai püha. Volbri p.	18
2	Reede	Päike t, 4,21, loojam. 8,18	19
3	Laup.	Risti leidmise päev	20
4	Pühap.		21
5	Esmasp.	Tuule ristip. ☾ kl. 6,53õ.	22
6	Teisip.	J. Tamm s. 1861	23
7	Keskn.		24
8	Neljap.		25
9	Reede	Nigula p.	26
10	Laup.		27
11	Pühap.		28
12	Esmasp.	Linnu ristip. ☽ 7,29 õht	29
13	Teisip.	Päike t. 4,02, loojam. 8,36	30
14	Keskn.		1
15	Neljap.	[Weske † 1890	2
16	Reede	J. W. Janssen s. 1819. M.	3
17	Laup.		4
18	Pühap.	[Kogu poolt 1919.	5
19	Esmasp.	Eesti ises. väljak. Asut.	6
20	Teisip.	☾ kl. 6,22 õht	7
21	Keskn.		8
22	Neljap.	R. Kallas s. 1851. R. Tobias s. 1873	9
23	Reede	Päike t. 3,34, loojam. 9,04	10
24	Laup.		11
25	Pühap.	W. Reiman † 1917	12
26	Esmasp.		13
27	Teisip.	Päike t. 3,27 loojam. 9,12	14
28	Keskn.	● kl. 7,35 õht.	15
**29	Neljap.	Ristipäev (Taevam. p.)	16
30	Reede	[K. Krimm † 1894. R. To-	17
31	Laup.	[bias s. 1873	18

Päike tõuseb 10. kell 4,01 min., läheb looja kell 8,36 min.

" " 20. " 3,40 " " " " 8,58 "

" " 30. " 3,22 " " " " 9,18 "

VI.		<i>Juuni</i>	V.kal.
1	Pühap.	J. Kappel † 1907.	19
2	Esmasp.		20
3	Teisip.	☾ k. 11,56 ö.	21
4	Keskn.	Tallinnamea eestlaste	22
5	Neljap.	[vabast. 1816	23
6	Reede	Päike t. 3,13, loojam. 9,28	24
7	Laup.		25
**8	Pühap.	1. Suvistep.	26
**9	Esmasp.	2. Suvistep.	27
*10	Teisip.	3. Suvistep.	28
11	Keskn.	☼ kl. 8,12 e. l.	29
12	Neljap.		30
13	Reede	J. Kappel † 1907	31
14	Laup.		1
15	Pühap.	Viidi p.	2
16	Esmasp.	Päike t. 3,06, loojam. 9,38	3
17	Teisip.		4
18	Keskn.		5
19	Neljap.	☾ kl. 11 e l.	6
20	Reede		7
21	Laup.		8
22	Pühap.	Suve algus	9
23	Esmasp.	Päike t. 3,05, loojam. 9,41	10
**24	Teisip.	Jaanipäev	11
25	Keskn.	J. Bergmann † 1916	12
26	Neljap.	● kl. 3,47 p. l.	13
27	Reede	7 magaja päev	14
28	Laup.	J. Jung † 1900	15
29	Pühap.	Peetri-Pauluse p.	16
30	Esmasp.	Päike t 3,9. loojam. 9,40	17

Päike tõuseb 10. kell 3,08 min., läheb looja kell 9,33 min.

" " 20. " 3,04 " " " " 9,40 "

" " 30. " 3,09 " " " " 9,40 "

VII.		<i>Juuli</i>	V. kal.
1	Teisip.		18
2	Keskn.	Heina-Maarja p J. Kap-	19
3	Neljap.	☉ kl. 6,3 h. [pel s. 1855	20
4	Reede		21
5	Laup.	Päike t. 3,16. looja 9,35 m.	22
6	Pühap.		23
7	Esmasp.		24
8	Teisip.		25
9	Keskn.		26
10	Neljap.	7 venna p. ☽ kl 10 öht.	27
11	Reede		28
12	Laup.		29
13	Pühap.	J. W. Jannsen † 1890	30
14	Esmasp.		1
15	Teisip.	Päike t. 3,32, loojam. 8,21	2
16	Keskn.		3
17	Neljap.	H. Treffner s. 1845	4
18	Reede	[kl. 1,29 ö.	5
19	Laup.	Jlmasõia alqus 1914 ☾	6
20	Pühap.	J. Hurt s. 1839	7
21	Esmasp.		8
22	Teisip.	Maarja-Magdaleena p.	9
23	Keskn.	Weizenberg s. 1839	10
24	Neljap.	J. Rosenplänter s. 1782 [●	11
25	Reede	Jakobipäev [J. Tamm † 1907	12
26	Laup.	C. R. Jakobson s. 1841	13
27	Pühap.	A. Kunileid † 1875	14
28	Esmasp.	K. Krimm s. 1863	15
29	Teisip.	Olewi päev	16
30	Keskn.		17
31	Neljap.	Päike t. 4,04, loojam. 8,48	18

Päike tõuseb 10. kell 3,22 min., läheb looja kell 9,29 mir
 " " 20. " 3,41 " " " " 9,12 "
 " " 30. " 4,02 " " " " 8,50 "

VIII.

August

V.kal.

1	Reede	☾ kl. 2,26 p. l.	19
2	Laup.	Päike t. 4,8, loojam. 8.44	20
3	Pühap.	P. Süda † 1920.	21
4	Esmasp.	K. J. Peterson † 1822	22
5	Teisip.		23
6	Keskn.	Krist. seletam. p.	24
7	Neljap.	A. Eisenschmidt † 1914	25
8	Reede	☉ kl. 12, p. l.	26
9	Laup.	Päike t. 4,24, loojam. 8.27	27
10	Pühap.	Lauritsa päev	28
11	Esmasp.	L. Koidula † 1886	29
12	Teisip.	J. Simm s. 1885	30
13	Keskn.	K. Tärnpu s. 1865.	31
14	Neljap.	Päike t. 4,36, loojam. 8.14	1
15	Reede	Rukki-Maarja päev	2
16	Laup.		3
17	Pühap.	Fr. Kuhlbars s. 1841 ☾	4
18	Esmasp.	[kl. 12,31	5
19	Teisip.		6
20	Keskn.		7
21	Neljap.		8
22	Reede		9
23	Laup.	Päike t. 4,57, loojam. 7,49	10
24	Pühap.	Pärtli päev ● kl. 5.37 h.	11
25	Esmasp.	Fr. R. Kreutzwald † 1882	12
26	Teisip.		13
27	Keskn.		14
28	Neljap.		15
29	Reede	Johannese surmap. R.To-	16
30	Laup.	[bias † 1918	17
31	Pühap.	☾ kl. 1,57 ö	18

Päike tõuseb 10. kell 4,27 min., läheb looja kell 8,24 min
 " " 20. " 4,50 " " " " 7,58 "
 " " 30. " 5,13 " " " " 7,29 "

IX.		<i>September</i>	V. kal.
1	Esmasp.	Päike t. 5,17, loojam. 7,24	19
2	Teisip.		20
3	Keskn.		21
4	Neljap.		22
5	Reede	Päike t. 5,26, loojam. 7,12	23
6	Laup.		24
7	Pühap.		25
8	Esmasp.	Ussi-Maarja p. ☉ kl.4,48 h.	26
9	Teisip.		27
10	Keskn.		28
11	Neljap.		29
12	Reede		30
13	Laup.		31
14	Pühap.	Risti ülendam, p.	1
15	Esmasp.	Päike t. 5,49, loojam. 6,42	2
16	Teisip.	☾ kl. 11,13 ö.	3
17	Keskn.		4
18	Neljap.		5
19	Reede		6
20	Laup.	Päike t 6,1. loojam. 6,27	7
21	Pühap.	Madise p. ● kl. 1,42 p. l.	8
22	Esmasp.	Eesti Rahvasteliitu vastuv	9
23	Teisip.	Sügise algus. K. A. Her-	10
24	Keskn.	A. Lemba s. 1885 [manns.1851	11
25	Neljap.	Päike t. 6,12, loojam. 6,12	12
26	Reede	Õpet. Johannese p.	13
27	Laup.		14
28	Pühap.	M Saar s. 1882	15
29	Esmasp.	Mihkli päew ☾ kl.4,58 p.l.	16
30	Teisip.	Päike t 6 24, loojam 5.58	17

Päike tõuseb 10. kell 5,38 min., läheb looja kell 6,57 min.

" " 20. " 6,01 " " " 6,26 "

" " 30. " 6,24 " " " 5,58 "

X.		Oktoober	V. kal	IX	
1	Keskn.	Maarja kaltsmise päev	18	1	Laup.
2	Neljap.		19	2	Pühap.
3	Reede	R. Kull s. 1882.	20	3	Esmasp.
4	Laup.		21	4	Teisip.
5	Pühap.	Lõikuse p.	22	5	Keskn.
6	Esmasp.	Päike t. 6,37, loojam. 5,40	23	6	Neljap.
7	Teisip.	☾ kl. 8,56 õht.	24	7	Reede
8	Keskn.		25	8	Laup.
9	Neljap.		26	9	Pühap.
10	Reede	A Kitzberg † 1927	27	10	Esmasp.
11	Laup.	J. Kuperjanow s. 1894	28	11	Teisip.
12	Pühap.		29	12	Keskn.
13	Esmasp.		30	13	Neljap.
14	Teisip.	Kolletamise p	1	14	Reede
15	Keskn.	Päike t. 6,59, loojam. 5,14	2	15	Laup.
16	Neljap.	☾ kl. 7,12 h.	3	16	Pühap.
17	Reede		4	17	Esmasp.
18	Laup.		5	18	Teisip.
19	Pühap.	J. Luiga † 1927	6	19	Keskn.
20	Esmasp.		7	20	Neljap.
21	Teisip.	● kl. 11,48 õ	8	21	Reede
22	Keskn.	Kaasani-Maarja p.	9	22	Laup.
23	Neljap.		10	23	Pühap.
24	Reede		11	24	Esmasp.
25	Laup.	Päike t. 7,23, loojam. 4,45	12	25	Teisip.
26	Pühap.		13	26	Keskn.
27	Esmasp.		14	27	Neljap.
28	Teisip.	Simuna p. ☾ kl. 11,22 e.l.	15	28	Reede
29	Keskn.	Tall. 1905. a. lang. mäl. p	16	29	Laup.
30	Neljap.	R. Tobias † 1918.	17	30	Pühap.
31	Reede	Lut. usupuhast. püha	18		

Päike tõuseb 10. kell 6,47 min., läheb looja kell 5,28 min.
 " " 20. " 7,10 " " " " 5,00 "
 " " 30. " 7,35 " " " " 4,32 "

XI. <i>November</i>			V. kal.
1	Laup.	Pühade p.	19
2	Pühap.	Hingede p.	20
3	Esmasp.		21
4	Teisip.		22
5	Keskn.	Päike t. 7,50, loojam. 4,15	23
6	Neljap.	☉ kl. 12,28 p.	24
7	Reede		25
8	Laup.		26
9	Pühap.	O. W. Masing s. 1763	27
10	Esmasp.	Mardipäev	28
11	Teisip.	Ilmasõja sõjarlist. rahu	29
12	Keskn.		30
13	Neljap.	☾ muks kuulut. 1917	31
14	Reede	Maapäev enda kõrg. wõi-	1
15	Laup.	Päike t. 8,14, loojam. 3,57	2
16	Pühap.		3
17	Esmasp.		4
18	Teisip.	J. Jung s. 1835	5
19	Keskn.		6
20	Neljap.	● kl. 12,24 p. l.	7
21	Reede	Leemeti-Maarja p.	8
22	Laup.	J. Weizenberg † 1921	9
23	Pühap.	Surnute püha	10
24	Esmasp.		11
25	Teisip.	Kadripäev	12
26	Keskn.	Päike t. 8 42. loojam. 3,35	13
27	Neljap.		14
28	Reede	Vabadussõja algus ☾	15
29	Laup.	kl. 8. 8 h.	16
30	Pühap.	Andrese p.	17

Päike tõuseb 10. kell 8,02 min., läheb looja kell 4,08 min.
 " " 20. " 8,26 " " " " 3,48 "
 " " 30. " 8,49 " " " " 3,30 "

XII. <i>Detsember</i>			V.kal.
1	Esmasp.	Juh. Liiv † 1913	18
2	Teisip.		19
3	Keskn.		20
4	Neljap.	Päike t. 8,56, loojam. 3,27	21
5	Reede		22
6	Laup.	Nigula p. ☉ kl. 2,40 ö.	23
7	Pühap.	A. Reinwald s. 1847	24
8	Esmasp.	Nigula-Maarja p.	25
9	Teisip.		26
10	Keskn.		27
11	Neljap.		28
12	Reede	☾ kl. 10,7 öht.	29
13	Laup.	Lutsina p.	30
14	Pühap.		1
15	Esmasp.	Päike t. 9,11, loojam. 3,20	2
16	Teisip.		3
17	Keskn.		4
18	Neljap.		5
19	Reede		6
20	Laup.	● kl. 3 4 õäsel	7
21	Pühap.	Tooma p.	8
22	Esmasp.	Talve algus	9
23	Teisip.	Päike t. 9,17, loojam. 3,23	10
24	Keskn.	L. Koidula s. 1843	11
**25	Neljap.	1. Jõulu püha	12
**26	Reede	2. Jõulu p. [s. 1855	13
*27	Laup.	3. Jõulu p. A. Kitzberg	14
28	Pühap.	Süüta laste p. ☾ kl. 5,59h.	15
29	Esmasp.	F. Wiedemann † 1887	16
30	Teisip.	[Vah:ranu allakirjut. Ve	17
31	Keskn.	nega 1920. a. kl. 7,35 p. l.	18

Päike tõuseb 10. kell 9,06 min., läheb looja kell 3,22 min.
 " " 20. " 9,17 " " " " 3,20 "
 " " 30. " 9,20 " " " " 3,28 "

PINNAMÕÖDUD.

1. Hektaar.

- 1 ruutkilomeeter = 10,000 aari = 0,878 ruutversta.
- 1 hektaar = 100 aari = 10,000 r. meetrit = 0,91 tessatiini (¹⁰/₁₁ dess- = 2196,8 ruutsülda = 2,69 Riia vakamaad = 5,49 Tallinna vaka- maad = 1,9 tündrimaad.
- 1 aar = 21,97 ruutsülda.
- 1 ruutmeeter ⁹/₁₀ ruutjalga.

2. Vakamaa.

- 1 ruutverst = 306,25 Riia vakamaad.
- 1 tessatiin = 2,94 Riia vakamaad = 6 Tallinna vakamaad = 2,1 tündrimaad = 29,400 maamõõtja ruutküünart.
- 1 Riia vakamaa = 25 kapp = 816 ruutsülda = 10,000 maamõõtja ruutküünart = 0,34 tessatiini = 0,37 hektaari = 1,46 Preisi morgenit = 0,65 Austria jochi = 0,92 Inglise aakrit = 2,04 Tallinna vakamaad = 0,71 tündrimaad
- 1 Tallinna vakamaa = 400 ruutsülda = 4900 maamõõtja ruutküünart = 0,49 Riia vakamaad = 0,35 tündrimaad = 0,18 hektaari.
- 1 tündrimaa = 35 kapp = 1142 ruutsülda = 14,000 maamõõtja ruutküünart = 1,4 Riia vakamaad = 2,85 Tallinna vakamaad = 0,47 tessatiini = 0,54 hektaari.

3. Tessatiin.

- 1 geograafiline ruutpenikoorm = 48,4 ruutversta = 55,06 ruutkilom
- 1 ruutverst = 104,166 tessatiini = 250.000 ruutsülda = 1,138 ruut- kilomeetrit = 113,8 hektaari.
- 1 tessatiin (60×40 sülda) = 2400 ruutsülda = 117,600 ruutjalga = 1,092 ha = 109,25 aari = 2,7 aakrit = 4,28 Preisi morgenit = 1,9 Austria jochi.
- 1 ruutsüld = 9 ruutarssinat = 49 ruutjalga = 2304 ruutverssok. = 7056 ruutfolli = 4 55 ruutmeetrit.
- 1 ruutarssin = 5¹/₉ ruutjalga = 256 ruutverss. = 784 ruutfolli = 0,5 ruutmeetrit.
- 1 ruutjalg = 47 ruutverssokit = 144 ruutfolli = 929,03 ruutsendimeetr.
- 1 ruutverssok = 3,06 ruutfolli = 19,758 ruutsendimeetrit.
- 1 ruutfoll = 100 ruufliini = 6,45 ruutsendimeetrit.

VILJAMÕÖDUD.

- 1 hektoliiter = 100 liitrit = 3,8 tsetveerikut.
- 1 liiter = 0,3 karnitsat.
- 1 fünder = 2 Riia vakka = 12 külimittu = 108 toopi = 133 liitr. = 2³/₄ tsetveerikut.
- 1 Riia vakk = 6 külimittu 54 toopi = 66,4 liitrit.
- 1 Tallinna sälitus = 24 tündrit = 72 Tallinna vakka = 12 tsetverti.
- 1 Tallinna vakk = 3 külimittu = 6 matti = 36 toopi = 44²/₃ liitrij. tsetvert = 2 osminat = 8 tsetveerikut = 64 karnitsat = 3 Riia
- 1 vakka = 6 Tallinna vakka = 199¹/₄ liitrit.
- 1 tsetveerik = 8 karnitsat = 24⁹/₁₀ liitrit.
- karnits = 2²/₃ toopi = 3¹/₄ liitrit = 200 kantfolli.

Hinna ümberarvestamise tabel vene mõõtudest kilogrammide peale.

Kokkuseadnud Tallinna Masina- ja kaaludevabrik „VEGH“,
Vilmsi t. 56, tel. 19-15.

Kui 1 nael maksab	siis maksab 1 kgr.	Kui 1 arsin maksab	siis maksab 1 mtr.	Kui 1 toop maksab	siis maksab 1 liiter
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	M k.	Mk.
0.50	1 22	0.50	0 71	0.50	0 39
1.—	2 44	1.—	1.41	1.—	0.78
2.—	4.88	2.—	2.82	2.—	1.56
3.—	7 32	3.—	4.23	3.—	2.34
4.—	9.76	4.—	5.64	4.—	3 21
5.—	12.21	5.—	7.05	5.—	3.90
6.—	14.65	6.—	8.46	6.—	4.68
7.—	17.09	7.—	9.87	7.—	5.46
8.—	19.53	8.—	11.28	8.—	6.24
9.—	21.97	9.—	12.69	9.—	7.02
10.—	24.41	10.—	14.10	10.—	7.80
20.—	48.82	20.—	28.20	11.—	8.58
30.—	73.23	30.—	42.30	12.—	9.36
40.—	97 64	40.—	56.40	13.—	10.14
50.—	122 05	50.—	70.50	14.—	10.92
60.—	146.46	60.—	84.60	15.—	11.70
70.—	170.87	70.—	98.70	16.—	12.48
80.—	195.28	80.—	112.80	17.—	13.26
90.—	219.69	90.—	126.90	18.—	14.04
100.—	244.10	100.—	141.—	19.—	14.82

1 kilogramm maksab 2,44 võrra rohkem kui 1 nael

1 meeter " 1,41 " " " 1 arsin

1 liiter " 0,78 " vähem " 1 toop

Näit.: 1 nael liha maksab 50 m., siis maksab 1 klgm. 50 x 2,44 = 122 mk

1 arsin riidet " 1200 " " " 1 meet. 1200 x 1,41 = 1,692 "

1 toop piima " 20 " " " 1 liiter 20 x 0,78 = 15,60 "

Kui Teie seni ostsite 1 nael, tuleb Teil tulevikus 1/2 kgr. osta

" " " " 1/2 " " " " 250 gr. "

" " " " 1/4 " " " " 125 " "

" " " " 1/8 " " " " 60 " "

Mõõtude võrreldus

1 verst = 1,06 klm. (täpselt 1,06678 km.)

1 süld = 2,1 mtr. " 2,13356 "

1 jalg = 0,3 " " 0,30479 "

1 arsin = 0,7 " " 0,71119 "

1 pang = 12 liitert " 12,2896 l.

1 toop = 1,2 " " 1,22896 "

1 puud = 16,8 kgr. " 16,3905 kgr.

1 nael = 0,5 " " 0,4095 "

ehk

1 kilomeeter = 0,9373 versta

1 meeter = 0,4687 sülda

1 " = 3,2809 jalga

1 " = 1,4061 arsinad

1 liiter = 0,78 toopi

1 kilogramm = 2,44182 naela

Laadad.

Kui laadapäev laupäeva või pühapäeva peale langeb, siis peetakse laat järgmisel töö- ehk esmaspäeval ära.

Kuulaatu peetakse: Laura alevis igal 10. ja 25. kuupäeval; Irboska jaama j. iga kuu 20. päeval; Rootovo vallam. juures iga kuu 5. päeval; Vana Irboska alevis iga kuu 4. ja 21. päeval; Järvesuu v. Värskas iga kuu 10. päeval; Petseris iga kuu 1. ja 15. päeval.

Hobuste laata peetakse Tallinnas kaks korda kuus — pühapäevadel peale 1. ja 15. kuupäeva.

JAANUAR.

— 7. Võrus; Haimre vallas. — 8. Tartus; — 10. Suure-Jaani alevis. — 12. Koerus. — 15. Jõgevas; Laekveres, Simuna kihelk. 2 p.; Pärsama vallas, Võlupel. — 17. Kolovere vallas. — 20. Misso vallamaja juures. — 22. Imavere v., end. Paia kõrtsi juures; Türil. — 23. Valgas; Haapsalus; Rasina vallas. — 24. Paides; Jõeletme vallas, Jõeletme kiriku juures. — 30. Nissi alevikus, Riisipere v.

VEEBRUAR.

1. Kallastes 2 p.; Roela vallas 2 p.; Massu vallas, Uue Virtsu ap. kiriku juures. — 2. Pärnus 2 p.; Raplas; Jõgeval; Kilingi-Nõmmes; Pornuse Lenhofis. — 3. Veltsa v., Keblastes; Maasi vallas, Liigalasma karjamaal. — 4. Võrus. — 5. Tõrvas; Alliku vallas, Oisus. — 6. Oru v., Linnamäel. — 7. Narvas 2 p. — 8. Elvas. — 9. Saare postijama j. — 10. Rakveres 2 p.; Raasikul; Antslas; Rāpinas; Keinas; Sooniste v., Ellamaal. — 11. Põltsamaal. — 12. Tapal 2 p. — 15. Lähtrus; Nõmkülas; Paldiskis; Tamsalus. — 16. Viljandis 8 p. — 17. Tartus; Kernu vallas, Haiba poe juures. — 19. Paides. — 20. Ravila vallas, Kose külas; Misso vallamaja juures; Võõbsus. — 21. Valgas; Muhu Suure vallamaja juures. — 22. Mustvees. — 25. Võrus 8 p.; Audrus; Lihulas. — 28. Viljandis 2 p.; Maasi vallas, Tagavere karjam.

MÄRTS.

1. Kehtna vallas, Keava raudteej.; Jõegeval; Piirsalu vallts, Ristil; Kärklas. — 2. Nabala vallas. Kapu vallas. — 3. Jõhvis 2 p. — 4. Peningi vallas; Võhmas. — 5. Kõrgesaare vallas, Luidja poe juures. Simuna kihelkonnas, Salla külas; Kirblas, Kirbla kiriku juures; Leisi vallas, Metskülas. — 8. Iisaku mõisas 2 p.; Antslas; Uue-Mõisa vallas, Tumala karjamaal 2 p. — 9. Hageri kiriku juures; Uue-Vändra Suure jõel; Viru-Jakobi kiriku juures 2 p.; Emmaste vallas, Metsalauka külas. — 10. Haapsalus; Puhjas, Kavilda vallas; Laeva vallas; Kõo m.; Valge järve vallas, Põllumeeste Seltsi maja juures; Paatsalu Vatlal. — 11. Põltsamaal. — 12. Võrus; Triigi vallas, Ardu külas; Hellama vallas; Amblas. — 14. Vaimasvere vallamaja juures; Kodijärve mõisas; Imaveres, Käsukonna mõisas; Mõisakülas; Mustjala vallamaja juures. — 15. Raplas. — 16. Rannu vallamaja juures; Maasi vallas, Ranna-külas. — 18. Keilas; Kallastes 2 p.; Kastnas, Tõstamaa kihelk.; Viru-Nigula kiriku juures; Sangastes; Järva-Jaanis. — 20. Kuresaares; Rae vallas, Jüri kiriku juures; Avinurme vallamaja juures; Laius-Tähkvere v., Sadala külas; Pindi v., Leevil; Misso vallamaja juures; Märjamaal; Türil. — 21. Ulila vallas. — 22. Albu vallamaja juures. — 23. Valgas; Kavastu vallas, Varnja külas; Leisi alevis. — 24. Laiuse vallas, Mõral; Laekveres, Simuna kihelk. 2 p. — 25. Saadjärve vallas, Voldi m. — 26. Vihterpalu vallas, Puunal; Krüüdneri vallas, Vana-Prangli mõisas; Rutikvere asunduses; Kärgula vallas, Sulbi alevikus; Vahastu vallas. — 28. Paides; Kloostri vallas, Kasepere poe juures; Valguta v., Valguta m.; Kaarma-Suure vallas. — 31. Mustvees 2 p.

APRILL.

1. Juurus. — 2. Iisakus, Alajõel; Antslas; Põlgastes, Puskarus. — 5. Harkus. — 6. Taebala vallas. — 8. Kastre-Võnnu vallas; Vaivara mõisas 2 p.; Pärsama vallas; Tamسالus. — 9. Elvas. — 10. Sael, Arudevahe öömaja juures; Villa-Kihlepas; Soonistes, Ellamaal; Loona vallamaja j. — 11. Pati-Nurmeotsal. — 12. Võrus; Kolovere v.; Jõegeval; Kapu vallas, Kikevere külas. — 13. Kärklas; Torgu

vallamaja juures. — 14. Ninakülas; Vastse-Kuustes; Hummulu Soe kõrtsi juures. — 15. Kiiu vallas, Kuusalu alevikus; Saru vallamaja juures; Kihelkonna alevikus; Tapal. — 16. Voltveti-Keremal; Palivere vallas. — 17. Karula vallamaja juures. — 18. Mustlas; Kivi-Vigalas; Kogula vallas, Rahukülas; Koerus. — 19. Kilingi-Nõmmes; Kadrina kihelk., Viitna kõrtsi juures; Lüganuse kiriku juures; Rogosi vallas. — 20. Kuresaares; Alavere vallamaja juures; Misso vallamaja juures; Lihulas. — 21. Tartus; Viljandis 2 p.; Väike-Maarjas. — 23. Võrus; Keilas; Kuimetsa vallamaja lähedal; Raadi vallas; Orajõe-Kabliis; Saugas; Kunda alevis. — 24. Vastseliinas; Ambblas; Esnas. — 25. Narvas 2 p.; Kabala vallamaja juures; Koonga vallamaja juures; Erastveres, Kanepi alevikus; Peri vallas; Märjamaal; Saulepis, Varbla kiriku juures; Laimjala vallas, Kõiguste kõrtsi juures 2 p. — 26. Kohila vallamaja juures; Jõgeval; Suure-Jaanis. — 27. Saare vallas, Saare Kapu vallas, Puhma külas. — 28. Rakveres 2. päeva; Krüüdneri vallas, Sulaoja kõrtsi juures; Abja-Paluoja; Kärus. — 29. Valgas; Kolga vallas, Liival; Torma vallas, Lullikatku külas; Ahjas; Laura v.; Stolbovo talus. — 30. Riisiperes; Meeri vallas, Vastse-Nõo mõisas; Palamusel, Kuremaa vallas; Kärgu alevis; Haanjas.

MAI.

2. Roela vallas, end. Torma jaama juures; Vändras; Mõniste vallamaja juures; Kõlleste vallas, Alamustil; Rāpinas; Tõrvas; Vaikna vallas, Pāri mõisa juures. — 3. Anija vallamaja juures; Kavastus, Koosa külas; Kaarepere vallas, Pikjärve kõrtsi juures; Otepääs 2 p.; Lelle Hiiu-Kõnnus; Krabi vallam. j.; Oro vallas, Linnamäel, — 4. Pärnus 2 p.; Taheva vallamaja juures. — 5. Haapsalus; Kodaveres; Saaluse vallam. juures; Velise vallas. — 6. Järvakandis. — 7. Lohusuu külas 2 p.; Mõisakülas; Põlva kiriku juures. — 8. Kõnnu vallas, Valgejõel. — 9. Kernu vallas, Haiba poe juures; Hädemeestel; Uue-Antslas. — 10. Kuivajõel; Rõngus; Põltsamaal; Uduveres, Jakobi kihelk.; Vana-Roosa vallamaja juures; Kuikatsi vallas. — 11. Vana-Kuuste vallas, Reola mõisas; Misso vallamaja juures. — 12. Võrus; Kudina v., Pataste kõrtsi j.; Oisu jaama juures, Kaarli v.; Antslas. — 14. Holstre val-

lamaja juures; Puka alevikus. — 15. Kuresaares. — 16. Paides. — 18. Sangastes. — 20. Selis, Tõstama kih. — 22. Võõbsus. — 23. Valgas; Pärsama vallas. — 24. Leisi riiete laad 7 p.; Koerus. — 28 Petseris.

JUUNI.

1. Rasina v.; Kärgula vallas. Sulbi alevikus. — 2. Türi. — 5. Viljandis 2 p. — 8. Raplas. — 9. Antslas. — 10. Hageri kiriku juures. — 12. Paides. — 13. Voltveti-Keremal. — 14. Vastse-Kuustes. — 15. Märjamaal. — 16. Tapal. — 18. Kilingi-Nõmmes 2 p. — 20. Riisiperes; Mustvees 2 p.; Põltsamaal; Misso vallamaja juures; Kaarma-Suure vallamaja juures 10 päeva; Järva-Jaanis. — 21. Võrus. — 26. Viljandis 2 p.; Laiksaare Urisaares; Vihulas, Haljala kihelk.; Piirsalu vallas, Ristil; Tamsalus, Nõmküla vallas. — 27. Rakveres 2 p. — 29. Tahkürannas.

JUULI.

1. Valgas; Haapsalus; Vana-Kariste vallamaja juures. — 3. Paides; Kadrina kihelk., Viitna kõrtsi juures 2 päeva. — 4. Tartus. — 6. Pärnus 2 p. — 7. Petseris. — 8. Taagepera vallamaja juures. — 10. Mustla alevis. — 12. Mõisaküla alevis. — 15. Karksi-Nuias. — 18. Tõrvas. — 20. Misso vallamaja juures. — 23. Kuresaares 2 nädalat. — 24. Võrus — 26. Kapu vallas, Puhma külas.

AUGUST.

1. Paides. — 2. Pärnus 21 p. — 3. Elva alevis. — 7. Holstre vallamaja juures. — 10. Kuresaares. — 12 Vana-Võidu vallam. juures. — 15. Tuhalaane vallamaja juures; Koerus. — 16. Martna vallas. — 18. Loodi vallas, end. kõrtsi juures. — 20. Valguta asunduses; Misso vallamaja juures. — 21. Kallaste alevis 2 p.; Laiksaare-Urisaares. — 22. Pati Nurmeotsal. — 23. Valgas. — 25. Võrus; Narva-Jõesuus 2 p. — 26. Paides; Mõisaküla alevis. — 28. Petseris. — 29. Rakveres 2 p. Tõrvas. — 30. Antsla alevis. — 31. Häädemeestel; Uue-Vändras, Suurejõel; Helme mõisas.

SEPTEMBER.

1. Suure-Kõpu vallas; Kaarma-Suure m. juures. — 2. Suure-Jaanis; Kaarli vallamaja juures. — 3. Selis, Tõstamaa kihelk. — 5. Viljandis 2 p.; Sauga vallamaja juures. — 6. Meeri vallas, Vastse-Nõo mõisas; Võõbsu alevis. — 7. Vana-Karistes; Võlla-Kihlepa; Nõmküla vallas, Tamsalus. — 8. Olustvere jaama juures; Halliste, Pornuse-Lenhofis; Kihelkonna alevikus. — 9. Puiatu asunduses. — 10. Puhjas, Kavilda vallas; Kärstna asunduses; Rutikvere asunduses; Kilingi-Nõmmes; Krabi vallamaja; Hellamaa vallas, end. teemaja juures; Tapal 2 p. — 11. Lelle-Hiiekõnnus. — 12. Kadriinas 2 p.; Maasi vallas, Tagavere küla karjamaal; Türi. — 13. Valgas; Kolga-Jaani kirikm.; Iisaku mõisas 2 p. — 14. Kuresaares; Alliku vallas, Õisus. — 15. Rakveres 3 p.; Kohila vallamaja juures; Jõgeva alevis; Tammistes, Pärnu kihelk.; Abja-Paluoja; Saulepi vallas, Varblal. — 16. Rõngus. — 17. Uusna mõisas; Uduvere, Jakobi kihelk.; Räpinas 2 p. — 18. Alavere vallamaja juures; Kaareperes; Sangastes. — 19. Mustvees; Kergus; Kogula vallas, Kalliküla karjamaal. — 20. Paistu kirikum.; Kärkulas, Sulbi alevis; Misso vallamaja juures; Jõgevastes; Kivi-Vigalas. — 21. Orajõe-Kablis; Rõuges; Taheva vallamaja juures; Pärsama vallas; Vahastu vallas. — 22. Kastnas, Tõstamaa kihelk. — 23. Tartus; Paides; Järvakandis; Sürgavere asunduses; Holdre mõisas, Helmes; Keinas. — 24. Võrus; Kirblas. — 25. V. Suislepa; Antslas; Paatsalu vallas, Vatlal; Maasi vallas. — 26. Tallinnas 3. p.; Pööraveres; Jakobi kihelk.; Kunda vallas. — 27. Kuusalus, Varbola v.; Põlva kiriku juures. — 28. Kuresaares; Põltsamaal; Tori alevis. — 29. Haapsalus; Kuimetsa vallamaja lähedal; Kirepis; Karksi-Nuias; Roelas 2 p. Kõrgesaare vallas, Luidja poe juures Amblas.

OKTOOBER.

1. Kolga vallas, Liival; Keava raudtee jaama lähedal; Rasina vallas; Audrus; Tudolinna 2 p.; Vaikna vallas, Päri mõisa juures; Oro vallas; Linnamäel. — 2. Roela, end. Torma jaama juures; Mõisakülas; Märjamaal; Uuemõisa v., Levala külas 2 p. — 3. Tõrvas; Narvas 2 p.; Kavastus; Väandras; Loosi vallas, Lindoras; Laanemetsa vallamaja juures. — 4. Kuivajõel; Vana-Kuustes; Kadriinas

2 p.; Rõuges; Paldiskis. — 5. Pärnus 2 p.; Kabala vallamaja juures; Lihula alevis. — 6. Kudina vallas, Pataste kõrtsi juures; Jõhvi alevis 2 p.; Kaarma-Suure mõisa juures; Tapal. — 7. Viljandis 2 p.; Hageri kiriku juures. — 8. Vaimastvere vallamaja juures; Puka alevikus; Velise vallas; Mustjala mõisa juures. — 9. Kapu vallas, Kikevere külas. — 10. Valgas; Kõnnu vallas; Valgejõel; Lohusuu külas 2 p.; Imaveres; Lüganuse kiriku juures; Hiiu Suuremõisas, Heltermaal. — 11. Riidaja vallam. juures; Torgu vallamaja juures. — 12. Tartus; Keila alevis; Ilukal, Kuremäel 2 p.; Veltsa vallas, Keblastes; Leisi alevis 3 p. — 13. Võrus; Simuna kihelk., Salla külas; Kärla vallas, turuplatsil. — 14. Vana-Tänassilma vallam. juures; Kilingi-Nõmmes; Erastvere vallas, Kanepi alevikus; Massu vallas, Virtsus; Albu vallamaja juures. — 15. Kaplas; Kuremaa vallas, Palamuse külas; Rannu vallamaja juures; Avinurme vallamaja juures; Saru vallamaja juures. — 16. Vastse-Kuuste Lootvina mõisas; Karula vallamaja juures; Leebiku vallam. j. — 17. Rakveres 3 p.; Anija vallamaja lähedal; Otepää alevis 2 p.; Koonga vallam. j.; Kolovere vallas 2 p. — 18. Kuresaares; Suure-Jaani alevis; Väike-Maarjas; Võõpsu alevis; Antsla alevis, Emmaste vallas; Metsalauka külas. — 19. Jõeletme kiriku juures; Mustla alevis; Põlgaste vallas, Puskarus. — 20. Misso vallamaja juures; Vana-Roosa vallamaja juures; Uue-Antsla vallamaja juures. — 21. Haapsalus; Vihterpalu v., Puunal; Kastre-Võnnu vallamaja juures; Saaluse vallamaja juures; Koerus. — 22. Kärkulas, Sulbi alevikus. — 23. Kloostri vallas; Raadi vallas, Vasulas; Kõo mõisas; Moisekatsi vallas. — 24. Kõlleste vallas, Krootuse asund.; Laatre vallas, Tsirgulinna alevikus. — 25. Sooniste vallas, Ellamaal; Maasi vallas, Rannakülas; Esnas. — 26. Võrus. — 27. Saare vallas, Saare kõrtsi juures; Simuna kihelk., Laekveres 2 p. — 28. Puurmani vallas, Pikanurme külas; Voltveti-Keremal; Misso vallamaja juures; Taagepera Ala alevikus; Järva-Jaanis. — 29. Torma vallas, Lullikatku külas; Ahja vallas, Kärsa kõrtsi juures.

NOVEMBER.

1. Harkus; V.-Jaagupi kiriku juures 2 p.; Pärsama vallas. — 2. Paides; Kodaveres; Laiuse vallas, Mõral;

Suurjõel; Uue-Vändras. — 4. Nissi alevikus, Riisipere v. — 5. Kambjas, Vissi kõrtsi juures; Antslas. — 6. Kaareperes, Kassinurme mõisa juures; Rõuges. — 7. Valgas; Elvas. — 8. Paliveres. — 10. Sael, Arudevahe öömaja juures; Jõgeval; Põltsamaal. — 11. Viljandis 2 p.; Võrus. 12. Kuresaares; Triigi vallas, Ardu külas. — 14. Tartus; Kärus. — 15. Uuemõisas, Tumala karjamaal. — 17. Kernu vallas, Haiba poe juures. — 20. Kuusalu alevikus; Pindi vallas, Leevil; Misso vallamaja juures; Piirsalu vallas, Ristil. — 21. Tämsalu jaama juures, Nõmküla vallas 2 p. — 23. Paides; Mustvees 2 p. — 25. Raasiku vallamaja juures; Türil. — 26. Pati Nurmeotsal; Valgjärve vallas; Einmannis. — 27. V.-Nigula kiriku juures 2 p.; Amblas. — 28. Keila alevis; Voltveti-Hallikukivil. — 29. Võrus. — 30. Vigala vallas.

DETSEMBER.

1. Räpinas; Tapal. — 2. Juurus; Saare postijaama juures. — 3. Valgas; Iisaku vallas, Alajõel. — 5. Rakveres 2 p.; Lelle-Hiiekõnnus; Amblas. — 6. Vihula vallas; Haljala kihelk. — 7. Kallastes 2 p. — 8. Viljandis 2 p. — 9. Põltsamaal. — 10. Jüri kiriku juures, Rael; Laius-Tähkveres, Sadala külas; Kilingi-Nõmmes; Mõisakülas. — 12. Narvas 2 p.; Vändras; Martna vallas; Järva-Jaanis. — 13. Pati-Nurmeotsal. — 14. Antsla alevis. — 15. Võrus; Kohila vallamaja juures; Jõgeva alevis; Kärdla alevis. — 16. Türil. — 17. Raplas. — 18. Paides; Pööraveres, Jakobi kihelk.; Sooniste vallas, Ellamaal. — 19. Jõhvi alevis 2 p. — 20. Haapsalus; Vasknarvas; Võõbsus; Misso vallam. j. Tõrvas; Märjamaa vallas. — 21. Pärnus 2 p. — 22. Mustvees 2 p.; Koerus. — 23. Krüüdneri vallas. — 28. Valgas; Kavastus, Varnja külas.

„Hobusejõud“ — mis see on?

Kui räägitakse masina töövõimest, siis tarvitatakse järjest mõistet „hobusejõud“. Võhikul kerkib sageli keelele küsimus: mis on õieti hobusejõud? Ja paljudki, kes igapäev tarvitavad seda sõna, ei oska küsijale anda selget vastust.

Tehnikailmas mõistetakse hobusejõu all tööd, mida peab tegema, et tõsta 75-kilogrammilt raskust ühe sekundiga ühe meetri kõrgusele.

Samuti peab kulutama ühe „hobusejõu,“ kui ühe kilo ühe sek. tõstame 75 meetri kõrgusele, või 3 kilo ühe sekundiga 25 meetri kõrgusele. Alati peab kilogrammide arv, korrutatuna meetrite arvuga, mille võrra raskust ühe sekundi jooksul tõstetakse, andma 75.

Ühe hobusejõuline masin on igatahes väga nõrk, mis praegusel ajal tööstuses vaevalt kasutamist leiab. Harielikult arvestatakse meie töömasnain kümnete ja sadandete hobusejõududega. 100 hobusejõuline aurukatla võime on — nagu eeltoodust selge — nii suur, et ta sekundi jooksul suudab 7500 kilogrammilise raskuse tõsta ühe meetri kõrgusele.

— Huvitav on märkida, et „hobusejõud“, kui tehniline mõiste, on tublisti suurem neljajalgse hobuse võimetest. Normaalselt töötades saadab lihalik hobune korda töö, mis on keskmiselt ainult $\frac{2}{3}$ tehnilist „hobusejõudu.“ Täiskasvanud mehe töövõime on ainult $\frac{1}{9}$ hobusejõudu.

Mõnel juhtumisel saab aga ka inimene anda tööhulga, mis võrdub tervele hobusejõule. Võtame juhtumise, kus mees, kes kaalub täpselt 75 kilogrammi, jookseb kiiresti trepist üles. Sekundi jooksul suudab ta vabalt joosta 6 astet; see on ligikaudu 1 meeter.

See mees on siis 75-kilolise raskuse — nimelt oma enese keha — ühe sekundiga tõstnud üks meeter kõrgemale. Tema poolt kordasaadetud hulk on seega üks hobusejõud. Inimene suudab sarnast pingutust näidata ainult õige lühikest aega, kuna masin, mille võimsus 1 hobusejõud, tundide, isegi päevade viisi näitab ikka sama võimsust.

Mitmesuguste ainete raskus.

Üks kantsüld	Puuda	Üks kanntsüld	Puuda
Aasahein	35—50	Vesi	590
Segahein	35—40	Raudkivi	1250
Ristikhein	50—60	Telliskivi	720—680
Toores rohi	240	Savi, väljavõetud .	800—950
Rukki- ja nisupõhk	23—24	Kruus	950
Odra- ja kaerapõhk	25—26	Liiv, kuiv	800—950
Haganad	48—70	Lubi, kustutamata .	475—550
Kartul	400	Lubi, kustutatud .	300—489
Peedid	375	Põletispuud, arsina:	
Porgandid	448	okaspuud, aastased	225
Laudasõnnik	450—600	„ toored .	275
Turvas, kuiv	230—270	kask ja lepp aastas.	300
Jää	550	„ „ „ toored	375

Tiinuse ja haudumise keskmine vältus:

Hobusel; 48¹/₂ nädalad ehk 340 päeva (äärm. võimalus 330 ja 419 päeva); lehmal: 40¹/₂ nädalad ehk 285 päeva (äärm. võimal. 240 ja 321 päeva); lammastel ja kitsetel: 22 nädalad ehk 154 päeva (äärm. võimal. 146 ja 158 päeva); seal: üle 17 nädala ehk 120 päeva (äärm. võimal. 109 ja 133 p.); koertel: 9 nädalad ehk 63—65 päeva; kassidel: 8 nädalad ehk 56—60 päeva.

Kanad hauduwad 19—24 päeva, harilikult 21 päeva; kalkunid: 26—29 päeva; haned: 28—33 päeva; pardid: 28—32 päeva; tuid: 17—19 päeva.

Paras vanadus, mil loomi sugutamiseks tarvitama võib hakata: Täkul 3—5 aastane, märäl 3—4 aastane, pullil 1¹/₂—2¹/₂ aastane, lehmal 1¹/₂—2 aast., oinal ja lambal 1¹/₂—2¹/₂ aastane, kuldil ja emmisel 10—18 kuud.

Väiksemad arvud käiwad vara valmiwate tõugude kohta, suuremad aga hiljemini valmiwate, iseäranis kehva toidu juures kasvavate tõugude ja loomade kohta.

Salateadus põllumajanduse teenistuses.

On teada, kui suurt rõhku eriti vanemad põllupidajad panevad sellele, et üks või teine vili „õigel ajal“ saaks mahakülitud. Iga „tõsine“ perenaine peab otse ennekuulmata veaks istutada kapsaid vana kuu ajal; õiget asja sarnasest kapsast ei saavat kunagi. Samuti kinnitab ka peremees, et noorekuu aegne oder, — kuigi nädal või paargi hiljem külvatud — annab alati parema saagi. Vana metsatööline teab, et tarbepuid ikka nii rajuda tuleb, et ta ladvaga põhjapoole langeks; ka tuleb okaspuud noorel ja lehtpuud vanal kuul rajuda, vastasel korral läheb puu kergesti pehastama ja koitama.

Paljudele, eriti linnameestele, näib vanarahva ebausklik tarkus tühise „kunstina“, mida kuigi tõsiselt ei võeta, kuid on ka inimesi, kes endile eluülesandeks seadnud sarnaste küsimuste lähema uurimuse.

Meilgi, Eestis, leidub sarnaseid salajõudude käsutajaid, kuigi see suuremale hulgale teadmata. Inimesi, kes oma ülesandeks seadnud igasuguste „salateaduste“ tundmaõppimise, leidub Eestis ümmarguselt 70, kes koondunud ühinguks, ja on ühtlasi liigeteks Rahvusvahelises Liigas. Tänapäeva salateadus ei piirdu enam ainult tarkusekivi otsimisega, mille abil võiks valmistada kulda, vaid püüab haarata igasse harusse, teiste hulgas ka põllumajandusesse. Breslau läheduses, Saksamaal, korraldatakse krahv Keiserlingi mõisates katseid, mille sihiks luua uusi, mõjuvamaid põllumajanduses. Neid katseid korraldatakse aga täielises saladuses, kuna ka töolisteks on n. n. „pühendatud salateadlased.“ Lähemaid andmeid ei avaldata isegi kõigile oma liigetele, vaid ainult neile, kes ise tegelikud põllumehed. Näiteks tahtis Tallinna majaomanik H. ka oma juurviljarias sellekohaseid katseid teha, kuid oli sunnitud mõttest ajutiselt loobuma, kuigi ise oli ühingu vana liige. Mees ei mõistnud nimelt saksakeelt, kuna aga kõik juhtnöörid ainult selles keeles saadaval, ei olnud midagi parata. Selleks, et keegi teine mehele tähtsaid juhatusi tõlgiks, oleks pidanud kõrvalise asjasse pühendama. Nüüd ei aita muud kui mees õpib juba talvest saadik suure hoolega keelt, et omal jõul kord saladusliste abijõudude soetamiseks teadmisi omada, millega lubab veel kord kõiki üllatada.

Meil õnnestus kohaliste antroposoofide kaudu mõndagi kuulda sellest saladuslikust tundmatute jõudude rakendamisest põllutööl. Praegu on selle liikumise juhiks Viini ülikooli professor Bartsche, kes tuntud antroposoofilise liikumise ühe agarama tegelasena. Tema arvates seisab kogu praegune põllupidamine täiesti valealusel. Salateadliste mõistete järele elab ka taimes hing, mille eest taim „ihu“ kõrval tuleb täiel määral hoolitseda. Vastasel korral muutuvat järgnevad uued külvid ja saagid ikka rohkem „vaimuvaesteks,“ kaotades oma elujõu. Kuna aga ka inimene oma vaimlise isiku kasvatamiseks vajab toitu, peab ta selle koos kehatoiduga saama. Iseäralikult kisub „vaimuvaene toit“ ka inimese madalamale. Näitena tähendatakse, et Saksamaa nisu juba toiduväärtuseltki Ameerika omast madalamal seisab õige tunduvalt ja peab selle põhjuseks, et Saksamaal peaaegjalikult tarvitatakse ainult kunstväetist. Sarnasel väetisel puudub aga täiesti orgaaniline, eluline element, millest loomulikult ka taimed on sunnitud ilma jääma.

Antroposoofilise põlluteaduse pooldajad on hakanud valmistama kunstväetist mitmesuguste taimeliikide kõdunemisel tekkinud muldadest. Selleks valitakse eriti umbrohud ja nende mõnedes liikides, näiteks „linnurohi“ j. t. peituvat modern salateadlaste õpetuse järele õige palju elujõudu, segatakse nad saladuslisel viisil, lastakse ära kõduneda ja külvatakse siis põldudele. Samuti pannakse suurt rõhku vilja kokkupanemise ajale. Kuivõrd omapärane on see põllupidamine, näitab asjaolu, et põllumees peab käima võimalikult sagedasti väljade vahel rõõmsal meeleolul viljasid vaatamas. See inimese rõõmus ja lahke pilk tekitab saladuslisel viisil vastukaja taimede „hinges“, mis kasvamisel oma mõju ei jätvat avaldamata.

Meil Eestiski pannakse „vaimulised jõud,“ nagu juba eelpool nimetatud, põllul tööle.

Võrdlemisi eraldatuna ümbrusest asub Tartu läheduses üksik „Sarapuu“ nimeline metsavahitalu, mille omanik — juba vana põllupidaja — on veendunud looduses leiduvate salajõudude uskuja. Näiteks ei külva ta kunagi enne kui pole selgusele jõudnud, et tõesti on astronoomilise kuu al-

gus. Eriti soodus aeg külvamiseks on aga 3—7 päeva peale kuu loomist. Omades õige koguka hulga kirjandust okkultismi, maagia, astroloogia ja teiste salateaduse harude üle, püüab ta igakord enne põllule minekut ka kindlaks teha planeetide vastastikused seisukohad, mis edule kaasa võivad aidata. On planeetide vastastikune asend halb, siis võib see kahjulikult mõjuda vilja peale. Nii ei algata Sarapuu Aadu kunagi mõnda uut tööd reede hommikul kella 8 ja 10 vahel, kuna sel ajal ikka mittedõbralikud planeetid valitsevat.

Teatakse ka rääkida, et tal põlluveerel maa sisse maetud tahatud raudkivil olla sisse rajatud n. n. J e b e märk, mis pidavat levitama oma maagilist mõju viljale. Külapoisid, kes „metsasaksa“ erelistest harrastustest huvitatud olles noore kuu ajal piilivas käivad, on näinud, kuidas Aadu kuupaistel väljadel jalutades aegajalt teatavatel kohtadel peatub ja siis poolkuuldavalt midagi pomiseb, sealjuures mõnikord ka kätega erilisi liigutusi tehes.

Viljakoristamise katsub ta ikka läbi viia 23-da ja 27-da astronoomilise kuupäeva vahel. Eriti tähtis on, et sel ajal vili mahaniidetud saaks. Need päevad olevat tuntud vaimude puhkepäevadena, mil nad kõige tihedamas ühenduses füüsilise kehaga, mis märksa tõstvat ka saagi väärtust. Kas mõjuvad „kunstid“, nagu külarahvas ütleb, või on selleks ka muid põhjuseid, kuid „Sarapuult“ kehval aastal vilja laenama minnes, ei tarvitse kunagi tühja käega tagasi tulla. Ka on Sarapuu Aadu kari meiereis kuulus oma rammusa piima poolest.

Aadu ise paneb selle edu aina oma saladuslike toimingute arvele.

Esmp.

Kant- (kuup-) jala tabel

ümarguste pakkude ja palkide kubeerimiseks ladva mõõdu järel

Pikkus jalgades	Läbimõõt ladva otsast tollides																
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	Mass kantjalgades																
3	0,1	0,3	0,4	0,6	0,8	1,0	1,5	1,5	2,0	2,5	2,5	3,0	3,5	4,0	4,5	5,0	5,5
4	0,2	0,3	0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,0	2,5	3,0	3,0	3,5	4,5	5,0	5,5	6,5	7,0
5	0,2	0,4	0,7	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	3,0	4,0	5,0	5,5	6,5	7,0	8,0	8,0	9,0
6	0,2	0,5	0,9	1,5	2,0	2,5	3,0	3,5	4,0	5,0	6,0	6,5	7,5	8,5	10	11	11
7	0,3	0,6	1,0	1,5	2,0	2,5	3,5	4,0	5,0	6,0	7,0	8,0	9,0	10	12	13	13
8	0,3	0,7	1,0	1,5	2,5	3,0	4,0	4,5	5,5	7,0	8,0	9,0	10	12	13	15	15
9	0,4	0,8	1,5	2,0	2,5	3,5	4,5	5,5	6,5	7,5	9,0	10	12	13	15	17	17
10	0,5	1,0	1,5	2,5	3,0	4,0	5,0	6,0	7,5	8,5	10	12	13	15	17	19	19
11	0,6	1,0	2,0	2,5	3,5	4,5	5,5	7,0	8,0	9,5	11	13	15	16	19	21	21
12	0,7	1,5	2,0	3,0	4,0	5,0	6,0	7,5	9,0	11	12	14	16	18	20	23	23
13	0,9	1,5	2,5	3,0	4,5	5,5	7,0	8,0	10	12	14	15	18	20	22	25	25
14	1,0	2,0	2,5	3,5	4,5	6,0	7,5	9,0	11	13	15	17	19	22	24	27	27
15	1,5	2,0	3,0	4,0	5,0	6,5	8,0	9,5	12	14	16	18	21	23	26	29	29
16	1,5	2,5	3,5	4,5	5,5	7,0	8,5	10	13	15	17	19	22	25	28	31	31
17	2,0	2,5	3,5	4,5	6,0	7,5	9,0	11	14	16	18	21	24	27	30	33	33
18	2,0	3,0	4,0	5,0	7,0	8,5	10	12	15	17	20	23	26	29	33	37	37
19	2,0	3,0	4,5	5,5	7,5	9,0	11	13	16	18	21	24	27	31	35	39	39
20	2,0	3,5	4,5	6,0	8,0	10	12	14	17	20	23	26	29	33	37	41	41
21	2,5	3,5	5,0	6,5	8,5	10	12	15	18	21	24	27	31	35	39	43	43
22	2,5	4,0	5,0	7,0	9,0	11	13	16	19	22	25	29	33	36	41	46	46
23	3,0	4,0	5,5	7,5	9,5	12	14	17	20	23	27	31	35	39	44	48	48
24	3,0	4,5	6,0	8,0	10	12	15	18	21	24	28	32	36	41	46	51	51
25	3,5	4,5	6,5	8,5	10	13	16	19	22	26	30	34	38	43	48	53	53
26	3,5	5,0	7,0	9,0	11	14	17	20	24	28	32	36	40	45	50	56	56
27	3,5	5,5	7,5	9,5	12	15	18	21	25	29	33	38	43	48	53	59	59
28	4,0	5,5	7,5	10	13	16	19	22	26	30	34	39	44	49	55	61	61
29	4,5	6,0	8,0	10	13	16	19	23	27	31	36	41	46	52	58	64	64
30	4,5	6,5	8,5	11	14	17	20	24	28	33	38	43	48	54	60	66	66
31	5,0	7,0	9,0	12	15	18	22	26	30	34	39	44	50	56	62	69	69
32	5,0	7,0	9,5	12	15	19	23	27	31	36	41	46	52	58	65	72	72
33	5,5	7,5	10	13	16	20	24	28	32	37	42	48	54	61	68	75	75
34	5,5	8,0	10	13	17	21	25	29	34	39	44	50	56	63	70	77	77
35	6,0	8,5	11	14	18	22	26	30	35	40	46	52	59	66	73	80	80
36	6,5	8,5	11	14	18	22	27	31	36	42	48	54	61	68	76	83	83

Palkide kantmeetrite tabel

Pikkus		4"	5"	6"	7"	8"	9"	10"	11"
jalga-	meet-	10,16	12,70	15,24	17,78	20,32	22,86	25,40	27,94
des	rides	cm	cm	cm	cm	cm	cm	cm	cm
5	1,52	0,014	0,023	0,028	0,040	0,051	0,065	0,082	0,099
6	1,83	0,017	0,025	0,037	0,048	0,062	0,082	0,102	0,122
7	2,13	0,020	0,028	0,042	0,057	0,079	0,096	0,113	0,142
8	2,44	0,023	0,034	0,048	0,065	0,091	0,105	0,130	0,164
9	2,7	0,025	0,040	0,056	0,075	0,097	0,123	0,152	0,185
10	3,0	0,029	0,045	0,063	0,084	0,109	0,138	0,170	0,207
11	3,4	0,033	0,050	0,071	0,094	0,121	0,153	0,189	0,229
12	3,7	0,037	0,056	0,078	0,104	0,134	0,168	0,208	0,251
13	4,0	0,042	0,062	0,086	0,114	0,147	0,185	0,227	0,275
14	4,3	0,045	0,068	0,095	0,125	0,160	0,200	0,247	0,298
15	4,6	0,051	0,074	0,103	0,135	0,173	0,217	0,267	0,322
16	4,9	0,054	0,080	0,112	0,146	0,187	0,234	0,287	0,346
17	5,2	0,059	0,087	0,120	0,158	0,201	0,251	0,308	0,371
18	5,5	0,063	0,094	0,129	0,169	0,215	0,268	0,328	0,395
19	5,8	0,069	0,101	0,139	0,181	0,230	0,287	0,350	0,420
20	6,1	0,074	0,109	0,148	0,193	0,245	0,304	0,372	0,445
21	6,4	0,079	0,116	0,158	0,205	0,259	0,322	0,393	0,472
22	6,7	0,085	0,123	0,168	0,217	0,275	0,340	0,415	0,498
23	7,0	0,091	0,132	0,179	0,230	0,290	0,360	0,438	0,524
24	7,3	0,097	0,140	0,189	0,243	0,306	0,379	0,461	0,551
25	7,6	0,101	0,148	0,200	0,257	0,323	0,399	0,483	0,578
26	7,9	0,109	0,157	0,211	0,271	0,339	0,419	0,508	0,605
27	8,2	0,116	0,166	0,222	0,285	0,356	0,439	0,531	0,633
28	8,5	0,122	0,174	0,234	0,298	0,372	0,459	0,555	0,662
29	8,8	0,130	0,184	0,245	0,312	0,390	0,479	0,580	0,690
30	9,1	0,138	0,194	0,258	0,328	0,409	0,501	0,605	0,719
31	9,4	0,145	0,204	0,270	0,342	0,426	0,522	0,630	0,748
32	9,8	0,152	0,213	0,283	0,357	0,444	0,544	0,656	0,777
33	10,1	0,160	0,224	0,295	0,373	0,464	0,567	0,682	0,808
34	10,4	0,169	0,234	0,309	0,389	0,482	0,589	0,709	0,839
35	10,7	0,177	0,245	0,322	0,405	0,501	0,611	0,735	0,869
36	11,0	0,186	0,257	0,336	0,424	0,523	0,637	0,764	0,903
37	11,3	0,195	0,269	0,351	0,439	0,542	0,659	0,791	0,934
38	11,6	0,204	0,279	0,364	0,456	0,561	0,682	0,816	0,963

Sügis aias. *)

Ei oska enesele õieti ette kujutada meeldivat kodu ilma viljapuu aiata, nii hästi maal kui ka linnas, iseäranis aga maal, kus aiamaa soetamine ei ole seotud suuremate raskustega. Viljapuu-aed on kodule iluks, näidates juba eemalt, kes seal elavad. Ja aiast saame ju nii mitmekesisist toiduvaheldust, nii hästi toorelt kui ka konserveeritult kogu aasta läbi. Kui me tahame näha terveid ja tugevaid järeltulijaid, siis ei tohi kodu ümber puududa aed, sest puuvili ja marjad on lastele tähtsad toiduained; kui tahame olla ise töökas ja elurõõmus rahvas, siis tarvitame puuvilja, mis saadud oma aiast; kui tahame muuta kodumaad armsamaks, küla kenamaks, siis asutame kodule ümber puuviljaaiad, uputame oma elamud kõigevähemalt ühe korra aastas õitemerde, ja elame roheliste saartena keset lakkavaid viljavälje.

Sügis on aeg, kus peab mõtlema aia peale, ja kui aeda veel ei ole, nagu seda on paljudel asunikudel, siis tuleb tingimata valmis vaadata aia koht, tuleb teha tarvilikud eeltööd ja asutada puuvilja aed. Suurele osale talupere-meestele võib praegu tõsisist etteheitet teha, et nad liiga vähe kasvatavad puuvilja kui ka marju. Tihti on see, mis leida taluviljapuu-aedades, veel ka alaväärtusline, kas sordi suhtes, või on aianduses niisuguseid eksisamme tehtud, et me head ja ilusat saaki ei saa.

Praegustes viljapuu-aedades kasvatatakse peaaesjalikult viljapuudest õunu, pirne, kirse, punaseid sõstraid, karumarju, vabarnaid ja maasikaid. Nendest puuliikidest ehk jätkubki küll, kuid korraldamist, vanade asemel uute istutamist või sündsale paigale uute puude ja põõsaste soetamist peab aiaomanik tarvilikuks, kui ta hooliga oma aias järelvaatust teeks. Harilikult istutatakse kaks korda aastas, sügisel või kevadel, selle järele, missu-

*) Eelolevad read on võetud hästi toimetatud kuu-
kirjast „Naiste Häälest“.

gused on aiaasukoha tingimused, silmas pidades ka ilmas-
tiku seisukorda. Kergema maa juures soovitaksin küll
sügist istutamist ja võimalikult varajast, et puud, põõsad
ning taimed jõuaksid talve tulekuni juurduda. Raskemas
maas tuleks istutamine kevadeks jätta, sest väljavõtmisel
vigastatud juured hakkaksid niiskuse käes mädanema.
Üldse tuleb maad, millel kavatsetakse viljapuid või põõ-
said istutada, suure ettevaatusega valida, iseäranis, kui
mõeldakse suuremal viisil aiaga tegemist teha. On aga
koduse aiaga tegemist, siis peab tahes või tahtmata lep-
pima sellega, mis meil on, olgu ta siis tuiskav liiv või
plink savi.

Üksikutest maa-liikidest on viljapuuaias tarvis kõige
kohasem sügavapõhjaga mulla- või liivasegane savimaa.
Puudub meil niisugune muld, tuleb iga teist maad niisu-
guseks harida, samuti parandada väetisainetega, tarvitu-
sele võttes kohaseid maaparandustöid ja viise. Töö on
tõesti mõnes kohas vaearikas, kuid aegamööda tasub aed
vaeva täiesti.

Kes hoolega aiatööd tahab teha, see muretseb omale
seks teadmisi sellekohasest kirjandusest või kursustelt.
Siinkohal olgu tähelepanu vaid pööratud tomingutele,
mida tuleb sügisel aias teha, et hoiduda suuremate vigade
eest, mida pärast raske parandada. Meie vanemates aeda-
des liikudes võime nii mõndagi tähele panna, mis võiks
olla õpetuseks. Sagedasti on aedade asutajad olnud pea-
liskaudsed ja ka asjatundmatud töös ning pole toimunud
kindla plaani järele. Õige tihti avaldub mitteteadlikkus sor-
tide valikus, sest puuduvad kindlad sordid, või ei vasta
sordid meie ilmastikule ega kasvukohale; tihti on ülekaal
suve sortidel, talve sordid puuduvad, kas täiesti või neist
on ainult üksikud puud.

Koduaias ei ole soovitav kuigi palju õunapuid suve-
sortidest istutada — jätkub vahest mõnest puust. Istu-
tada võiks neist: valge klaar, suislepp, pirnõun, vahest ka
ehk martsipan. Sügissortidest jätkuks samuti ka juba
mõnest puust, kas näit. borovinka, serinka. Peaasjalikult
tuleks meil, iseäranis suuremates aedades kasvatada tal-

veõunu, sest need seisavad kauemini alal, võimaldades seega talvesöögi lauda rikastada, kuna nende müügiletoimetamine on kergem ja nendest võib kevade poole saada võrdlemisi paremat hinda. Talve õuntest oleks parimaid: antonovka, Tartu roosiõun, Liivimaa sibulaõun (Borsdorf), kuldrenett.

Pirnidest võiks soovitada: tervishoiunõuniku võipirn, hea hall, roheline Liivimaa võipirn ja teised. Nimetatud sordid on enam-vähem kõik meie ilmastikule ja muldkonnale kohasteks tunnustatud.

Aga ku me viljapuid istutame, siis olgu meie puudel ka tõepoolest kindlad sordid — teadmata sorte ei tuleks kunagi katseks istutada.

Raskust sünnitab küsimus, kust saab puid vastavast sordist. Vanemalt ustavalt aiaäridelt tuleb osta, sest need püüavad vastutada sordi puhtuse eest, näit. aiaärid Erika ja Daugul Tartus. Ostetav puu olgu sirge tüvega, sileda ja terve koorega, korraliku krooniga, mis koosneb 5—6 kroonioksast, millest üks moodustab ladva, kuna teised ringina tüvest välja lähevad. Samuti peavad tal korralikud juured olema, harilikult 3—4 peajuurt hulga peenema juurtega.

Tihti patustatakse sellega, et puid liig üksteise lähedale istutatakse, mille tõttu ristlevad puuksad, hõõruvad üheteise vastu. Vili ei saa tihedas ladvastikus täielikult areneda õhu ja päikese puudusel, kroonid jäävad kängu ja mitmesugused kahjurid võtavad valitsuse oma kätte. Õieti istutatud õunapuudele jäetakse vahet 8—12 meetrit, pirnipuudele jäetakse vahet 8—12 m.; ploomidele 4—6 m., kirsidele 5—10 mtr. Puud istutatakse reas lõunast põhja, mis võimaldab neile rohkem päikese paistet.

Viljapuud jäävad pikemat aega ühe koha peale, sellepärast on soovtav, et maad põhjalikult ette valmistatakse. Harilikult algab ettevalmistus istutamisaugu kaevamisega.

Istutamisaugu suurus oleneb sellest, missuguse maa-põhjaga meil tegemist. Halvema maa juures tehtakse augud, mille sügavus 70—100 sm ja laius kuni 3 mtr läbi-

mõõtes. Augu kaevamisel loobitakse pealmine parem kiht, kui see olemas, alumisest kihist eraldi teise hunnikusse. Pärast mulla väljaviskamist täidetakse auk uuesti mullaga, kuid nüüd tuleb pealmine parem kiht alla, kuna alumistele kihtidele lisatakse juurde komposti ja kunstväetisaineid. On välja aetud muld aga väga viletsa koosseisuga, eemaldatakse ta täitsa ja tuuakse mujalt paremat mulda augu täiteks. Aukude kaevamine ja täitmine võetakse ette juba mõni nädal enne istutamist, et kohendatud muld saaks kihti vajuda. Mõnel pool viisiks olev augu täisajamine laudasõnnikuga ei ole soovitatav.

Enne istutamist tehtakse ettevalmistatud kohale nii suured augud, et istutatava puujuured vabalt sinna mahuksid. Muld ei ole selleks ajaks veel täitsa vajunud, sellepärast tuleb puid kõrgemale istutada, et nad pärast istutamist liig sügavale ei vajuks, sest see mõjub halvasti puu kasvu peale. Kergemas maas istutatakse umbes 8—10 sm., raskemas umbes 10—12 sm. kõrgemale. Istutamisel lõigatakse kõik vigastatud juured terava noaga terve osani ära. Lõige tehtakse niisugune, et ta natukene libamisi allapoole vastu maapinda tuleks. Istutamist toimetatakse harilikult kahekesi: üks hoiab puud tarvilikul kõrgusel, teine jaotab juured ühetasaselt laiali, täidab juure vahed korralikult hea, kobeda mullaga, et ilmaaegseid õhuhauke ei jääks, mis ei soodusta puu juurdumist. Mõnel pool tarvitatud puude üles ja alla raputamine tuleks ära jätta, sest juured saavad koha pealt ära liigutatud; samuti saavad narmasjuured katki kistud. Pärast juurte kinnitamist mullaga, tallatakse muld kinni, mille juures tallamist aiatakse väljaspoolt, minnes ringidena ikka sissepoole, kuni tüveni.

Marjapõõsaste istutamisel tuleb samuti mõnda põhieeglit silmas pidada, et aia korraldamine näiks asjatundlikuna ja saagi lootused oleksid suuremad ning kindlamad. Karumarjade ja sõstrate — liikide kasvatus on enam-vähem ühesugune. Maa suhtes ei ole nad nii väga nõudlikud, kuid eelistavad siiski kergepoolset savilliivakat maad, mis vähemalt 40—50 sm. sügavuselt haritud. Ka marjapõõsaid ei tuleks liig tihedalt istutada. Alguses on põõsad väikesed ja ruumi näib palju olevat, kuid pea

laiutavad nad omad oksad ja siis on ruumi puudus, mille tõttu marjad väikeseks ja ka maitsetuks jäävad. Sõstra põõsaid kui ka karumarju istutatakse 1,5—2 m. kaugusele üheteisest. Parem istutamise aeg on septembrikuu kuni oktoobri alguni. Istutamiseks võetakse noori, kahe- kuni kolmeaastaseid põõsaid. Vanu põõsaid ega nendest lõhutuid osi ei ole soovitatav istutada. — Mustadest sõstratest on parimaid Bang up, Koljat ning must Li; punastest: Hollandi ja Versaille punased; valgedest Hollandi ja Versaille valged. Karumarja sorte on väga palju. Neist võiks võtta Sämling von Maurer, hiigla sidrunimari, Schannon, Früheste von Neuwied jne.

Vaarikad kasvavad kõige paremini niiskepoolses sügavalt haritud liivakas savimaas. Vaarikaid paljundatakse noorte juurdevõsude abil, mida istutatakse ridadesse, mille juures ridade vahet jäetakse 1½—2 m.; kuna taimede vahe olgu ridades 50—60 sm. Paremad punased sordid: Marlborough, Superlatiiv, koljat; kollane sort: Antverpeni kollane.

Maasikaid uuendatakse iga 3—4 aasta järele uute taimedega. Maasikad nõuavad väga hästi väetatud niiskepoolset liivakat savimaad. Maasikaid paljundatakse peaaegu ainult võrsete abil. Suuremal osal maasikataimedel on omane suve jooksul palju ja ilma vahetpidamata võrseid kasvatada, — see on nende loomulik paljunemise viis. Võrsed kasvavad väga ruttu, — 10—14 päeva jooksul on nendel 25 sm. ehk rohkemgi maad mööda roomava võsundi pikkus. Võsundi lõpus leiame alguses vaevalt tähelepandavad lehealged, mille all mulla pinna poole pöördunud sõlmemoodustus, kust viimaks juured arenevad. Neid võrseid, s. o. tütaraimi istutaksegi. Vanu taimi ega nendest poolitatud osi istutada uuele maale, — nende koht on komposti hunnikus, kui nad 3—4 aastat on vilja kannud. Võrseid võetakse neilt emataimedelt, mis teist aastat vilja kandsid.

Noored taimed koolitatakse harilikult juuliku lõppus, kust neid augusti viimastel päevadel, aga mitte hiljem kui septembri keskel, istutatakse päris paigale. Istutamist toimetatakse sumbunud ilmaga. Istutamisel on tähele panna, et taime juured mitte üksta puhast mulla

sisse ei topitaks, samuti, et taimede kuulmelehed mulla alla ega ka liiga kõrgele mulla peale ei jääks. Maasikaid istutatakse peenardele või tasasele maale. Olen isiklikult küll selle poolt, et taimi peenardele istutatakse. Harilikult võiks peenralt istutada kaks rida taimi, jättes 50—60 sm. ridade vahet, kuna ridades taimed üksteisest umbes 50 sm. eemal. Peenra vahed, teed, peab sordi ja maa-pinna omadusi tähele pannes umbes 60—80 sm. laiaks jätma, et neil liikuda teatud vabadus oleks taimede juures töötades. Kitsaste peenra vahede juures trambitakse hulk marju puruks, samuti murtakse palju õisi ja marjavarsti maha, mis vahelt rohkem kahju teeb, kui maa rent, mis laiema peenra vahe puhul tuleks maksta. Paremaid maasika sorte: Deutsch-Evern, Laxton Noble, Võitja, aiandusinspektor Koch, Scharplless.

Aivilja- ja marjaveini valmistamine.

Igatiks võib kodus vähese vaevaga veini valmistada, mis teatud hoole juures sugugi halvem ei ole, kui kõige parem väljamaa viinamarjavein.

Aiavili ehk marjad pestakse ja pressitakse mahl välja (võib selleks tinutud lihahakkmasinat tarvitada, nuga rasvaga ära määrides). Tugeva lõhnaga (aroomaga) aiavili (õunad, pirnid, ploomid) kooritakse. Väljapressitud mahl ühes suhkru lahutusega pannakse kultuur-veinipärmiga käärima. Suhkur — kõige parem hall, mitte sinetatud — saab veega üleskeedetud ja vaht äravõetud. Väga soovitatav oleks suhkur mitte korruga juurde lisada, vaid kolm korda umbes iga kahe nädala taga. Käärimise nõu, kas 25—30 liitrine väikene ankur või suur pudel, jäetakse tuppa käärima, kuid mitte ahju lähedale. Õhu hapniku ja kahjuliku bakterijate juurepääsemise kõraldamiseks pannakse läbi kindla korgi klaastoru, mis peenikese kummist vooliku (Schlauch) abil nõnda veega täidetud klaasiga ühendatakse, et pudelist väljatungiv süsihappugaas ainult läbi veekihi välja pääseb. Kui käärimine lõpetud ja vein pudelis selginud (klaariks läinud), mis umbes 2—4 kuud kes-

tab, on soovitatav selginud veini teise pudelisse toimetada voolikuga tõmbamisega, kus ta mõneks kuuks jahedas ruumis laagerdama jääb. Peale selle valatakse vein pudelitesse ja lastakse veel hea maitse-lõhna (buketi) saavutamiseks mõnigi aeg seista.

Värske aiavilja- ja marjamahlale tohib ainult nii palju vett juure lisada rohke mahla hapekraadi nõrgestamiseks, et veini maitse ja seismise-võimalus rikutud ei saa. Kergema Rheiniveinile tarvitatakse harilikult vähem suhkurt, kui kangema Tokaier veinile. Filtripaber halvab veini maitset, sellepärast ei ole soovitatav veini läbi filtripaberi lasta.

Suur mõju veini peale, ja sellest ripub ka tema headus ära — on puht kultuuri veinipärmi tarvitamine. Veini iseäralik maitse (bukett) on peaaesjalikult tingitud kultuur-veinipärmi tõust (Rasse). Üks ja sama mahl annab Reinveini, Moselveini, Saarveini sarnadust vastava kultuur-pärmi tarvitamisel, sama võib ka Madeira, Tokaieri, Cherry iseloomuga veini saavutada.

Tähtis on, et veini tegemisel tugevaste käärivat puhta-kultuuri pärmi tarvitatakse. Nende nõuetele vastavad värskelt valmistatud absoluut puhtad kultuurid shelatini peal ehk vedeliku näol. Nõndanimetud kuivad pärmid tihti ei vasta nende nõuetele. Kuivad pärmid kaotavad ajajooksul oma käärimise võime. Isegi heas kinnistes originaalpakkides leidub väga tihti kilepärmi, bakteriaid ja halliste-seenekesi, kuna kuiv pärm halvemas lahtises pakkides üsna kahtlane on. Kuiva pärmi tarvitamisel tekib kahtlus, kas see kultuur-pärm jõuab just hakkatus-käärimisel küllalt rohkesti sigineda ja jõuliselt ruttu sigineda, et ta kõigist kahjulikkudest vaenlastest (bakteeriategest ja teistest võeraist pisilastest) võitu saab või ehk suudavad viimased rutem ülevõimu oma kätte saada olemasolemise võitluses ja selle järeldus on, et vein halva maitse omab.

Mõned proovitud retseptid:

— **Sõstra vein.** Ühe liitri mahla peale 1½ liitrit vett. Ühe liitri segu peale 150—200 grammi suhkurt. Pärmid: Steinberg, Vinningen, Zeltingen, Bernkastler Doktor, Laureiro.

Tikerberi vein. Üks liiter mahla + 1½ liitrit vett. Ühe liitri segu peale 100—200 gr. suhkurt. Samad kultuurpärmid kui sõstraveinil.

Pirni ja õunavein. Tehakse enamiste vähe vee ja suhkruga. Hapekraadi puudusel lisatakse — 3 gr. veinihapet juure ühe liitri segu peale, võib ka kuni 0,2 gr. tanini juure panna. Pärmid: Reinvein ja Moselvein ja Haut-Sauterne, Laureiro.

Rotvein. Üks liiter mustika mahla + 1½ liitrit vett. Ühe liitri segu peale umbes 150 gr. suhkurt. Iga 10 liitri segule juure lisada 2—4 gr. ammoninum-vosvaati pärmi toiduks. Pärimi paljundamiseks on parem võtta mustikate asemel, rosinad ehk dattleid. Pärmid: Bordoo, Burgunder.

Madeira. 2 kg. rosinaid, 3—4 kg. suhkurt. Veinihape —8—15 gr. — ei ole sunduslik. 12 liitrit vett ja karamell-suhkrut. Pärim: Madeira-pärm (hästi kohane ka Tokaier, Portveini, Malaga pärmid).

Juhatus veinide kultuurpärmide rohkendamiseks. Väikeses pudelikeses saadud veini kultuurpärm, mida rohukauplustest osta saab, tuleb enne paljundada. See sünnib järgmiselt: 2—3 päeva enne aiavilja või marjade mahla väljapressimist võetakse umbes 1—2 liitrit mahla, sama palju veega segatud ja suhkruga juurelisaga, nagu peaniahla-kvantumile. See vedelik keedetakse emaleeritud nõus (mitte vasest, valgest vasest ja rauast) keemise kuumuseni steriliseerimiseks, lastakse ilma kaane äravõtmata toa temperatuurini (16—20° R.) samas nõus ära jahtuda, kallatakse saadud kultuurpärm hästi enne läbisegatult juure ja pannakse sooja kohta 2—3 päevaks käärima, võimalikult vähe kaant selle aja jooksul äravõttes, et bakteriate infektsioon ja metsikpärimi seenekesed õhust juure ei pääseks. Kolme päeva pärast valatakse see tugevalt kääriv pärm selleks ajaks väljapressitud peamahla kvantumile juure. Tahetakse rohkem kui 30 liitrit veini korraga käärima panna, siis tuleks kultuurpärimi paljundamiseks 1—2 liitri mahla asemele 3—4 liitrit ehk veel veidi rohkem võtta.

Tulusad juhatused.

Sellest tuleb hoiduda.

Söömise juures juua on laialtlevinud komme ja leidub inimesi, kes väidavad, et nad ei saa süüa, kui ei joo selle juure. See pole aga sugugi soovitatav. Kõigepealt, vedelik, mis juuakse söökide juure, või mis veel pahem, enne söömist, kahandab enamjaolt väga tunduvalt söögiisu. Selletõttu tuleb eriti laste juures silmas pidada, et nad ei jooks enne söömist ega ka söömise ajal, et näilik kõhutäite tunne ei takistaks neil süüa nende arenemiseks tarvisminevat toiduhulka. Edasi tuleb meeles pidada, et iga vedelik lahjendab maomahla ja selleläbi raskendab seedimist.

Sellepärast toimitakse kõige paremini, kui jänu kustutatakse söömaaegade vahel, või kes niikaua kannatada ei suuda, söögu pärast söömist värsket puuvilja, mis inimese organismile on ühtlasi väga terve.

*

Kaotada mustapeadega vinne näonahast

Selleks järgmine salv:

Rp.	Perhydroli	1,0
	Lanolini	6,0
	Vas. flaviad	10,0

Võidagu sellega nägu hommikuti ja õhtuti ning pesta võitnud kohad igakord enne uuesti võidmist leige veega või puhastatud bensiiniga puhtaks. Mitte mingil tingimisel vinne ise välja pigistada. Kui näonahk on rasvaküllane ja higistab, võivad vinnid esineda uuesti, siis tarvitada nim. salvi edasi.

*

Piiritus — põletishaava rohi.

Vähesed vist teavad, — kirjutab Saksa teaduslik ajakiri „Umschau“, — et alkohol on hea põletishaavade rohitsemisvahend. Kuna kõik põletishaavade vastu tarvitatavad rohud ainult lühikeseks ajaks pehmendavad valu, on alkohol palju mõjuvam. Kui põlenud koht kasta a e t h y l - a l k o h o l i, siis lakkab valu kohe. Raskemal juhtudel määri-

takse haavu ettevaatlikult alkoholi kastetud puuvilla tro-piga. Seeläbi ei teki pea sugugi ville ja haava põhjaliku desinfectsiooni tõttu paraneb see imekiiresti. Selle juures pole sugugi nõuetav 96-protsendilise alkoholi tarvitamine. Isegi joovastavate jookide tarvitamine, mis sisaldas 30—40 protsenti alkoholi, andis otsekohesel tarvitamisel häid ta-gajärgi. Muidugi mõista, ei tohi selle juures arvesse võtta denatureeritud piiritust. Kõige soovitamam on muretseda 96-protsendilist aetylalkoholi, mis segatakse ühe grammi jodoformiga ühe liitri kohta.

*

Magusad kartulid.

Talvel tuleb sageli ette, et kartulid veidi külma saavad ja selletõttu magusa maitse omandavad. On olemas lihtne abinõu, mis sarnaste kartulite maitset tunduvalt parandab. Kartulid pannakse nagu harilikult külma veega keema. Niipea kui vesi keema hakkab, valatakse ta pealt ära ja asendatakse uuega, milles kartulid juba lõpulikult pehmeks keedetakse.

*

Halb köögilõhn.

Mõned aiavilja liigid levitavad keetmisel ebameeldivat vastikut lõhna. Seda aitab ära hoida tükike leiba, mis li-naseriide kotikeses pannakse keeduvette.

*

Kõrbenud kord sööginõudes.

Kõrbenud korra eemaldamine keedunõudest nühkimise abil on tüütav töö, mis pealegi mõnikord küllalt häid ta-gajärgi ei anna. Nühkimise asemel pandagu aga emailnõu-desse lihtsalt vett ja paras suur tükk soodat ning keede-tagu siis kõrbenud kord lihtsalt lahti.

Alumiinium-nõude jaoks tuleb sooda asemel tarvitada kartulikoori ja tubli valang äädikat.

*

Pragudega mune

saab väga hästi keeta nagu terveidki, kui need enne vette panemist mässida siidipaberisse. Paber suleb praod, ega lase neid laieneda.

Jahikalender.

Metsade peavalits. teadaande järele on kuni uue jahiseaduse väljaandmiseni allpool olev jahitabel Eesti vabariigis maksev.

Loomade nimed	Jaän.	Veembr.	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	Sept.	Okt.	Nov.	Deets.
Emapõder, emahirv (metskits) ja nende vasikad	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Isapõder*)	13	■	■	■	■	■	■	28				
Metsikk (isahirv *)	■	■	■	■	■	13				13	■	■
Isamõtus*) ja isateder					28	■	28					
Valdnepid						13	28					
Haned ja luigid					13	■	12					
Isapardid						13	12					
Emapardid, dopelnepid, mudanepid ja teised ülemal tähendamata jäänud nepid ja veelinnud			13	■	■	■	■	12				
Põldpüüd	■	■	■	■	■	■	28					13
Jänesed ja fasaanid	13	■	■	■	■	■	■	13				
Ematedred, emamõtused, laanepüüd ja sookanad			13	■	■	■	■	13				
Kõik teised eespool nimetatamata jäänud jahiloomad			13	■	■	■	■	12				
Röövlindude ja röövloomi võib kogu aasta tappa												

□ Lubatud aeg jahil käia. ■ Keelatud aeg, hoiu-, kaitseaeg.

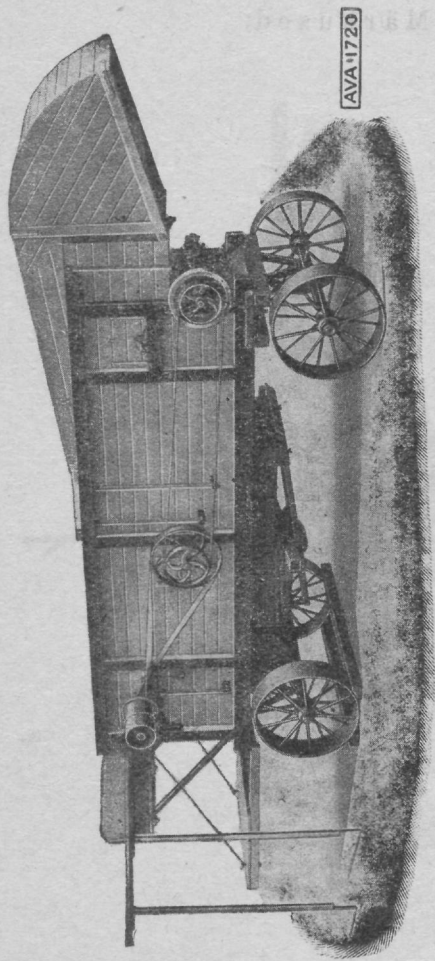
Märkus: Niihästi metsaülemalt jahipiletite saamiseks, kui ka oma või renditud eramaadel jahipidamiseks on tarvis maakonnavalitsuselt jahiluba võtta.

*) Eestis ilma erillise loata keelatud.

Märkused:

1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100

Märkused:

Original „ARVIKA” viljapeksumasinad

ehitatakse Rootsis kõige suuremas viljapeksumasinade eritehases, missugune asutatud 1847. aastal.

Peaesindaja Eestis:

A/S. „Silva”, Tallinn, Merepuistee 17, Estonia puistee 19.

Märkused:

1747

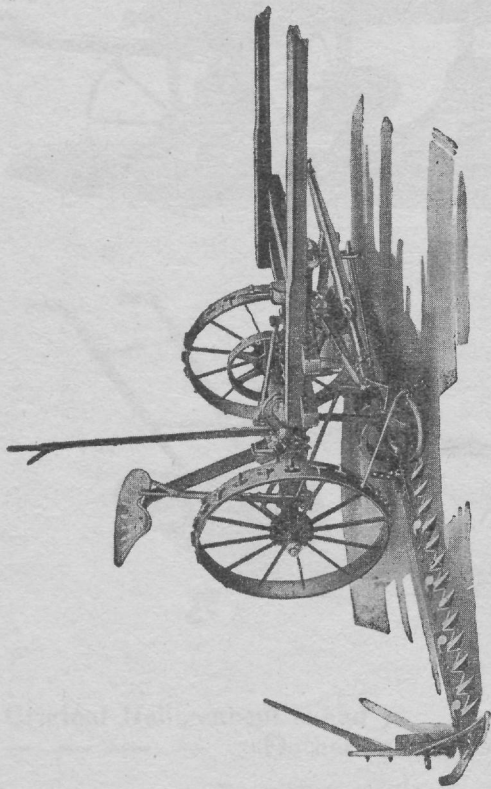
Ernennung des Herrn ...

...

...

...

„Herkules” ja Massey-Harris” rohuniidu- ja viljalõikusmasinad,
hobuserahad jne. ostate kõige kasulikumalt

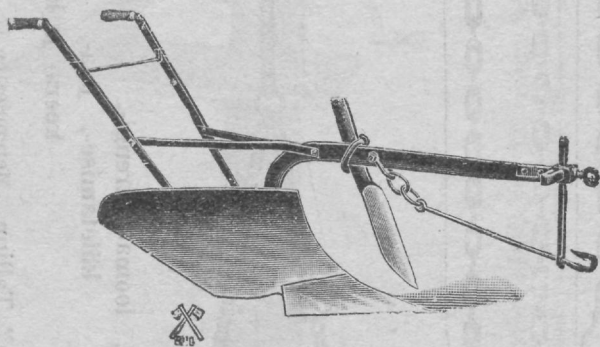
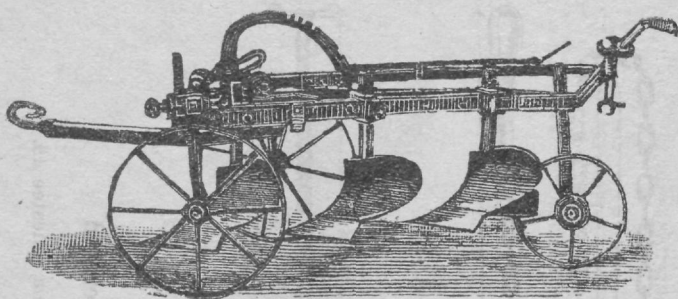
::

A/S. „Silva”, Tallinn, Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

Märkused:

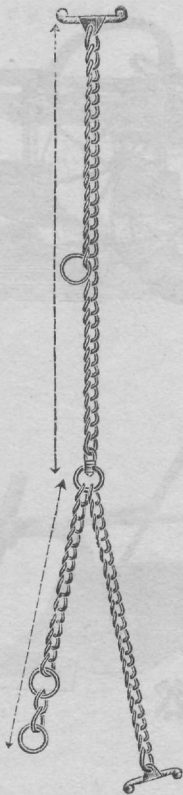
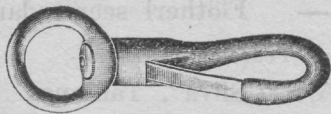
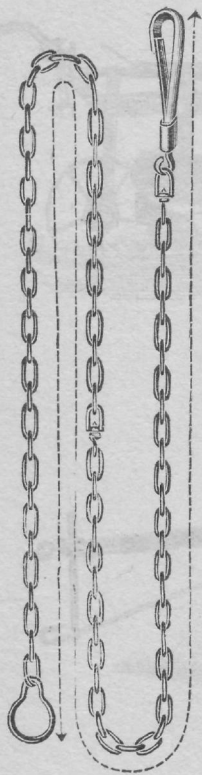

Original Heiligenbeili sahad ja — — — —
— — — — Flötheri seemendamise sahad.

Peaesindaja Eestis:

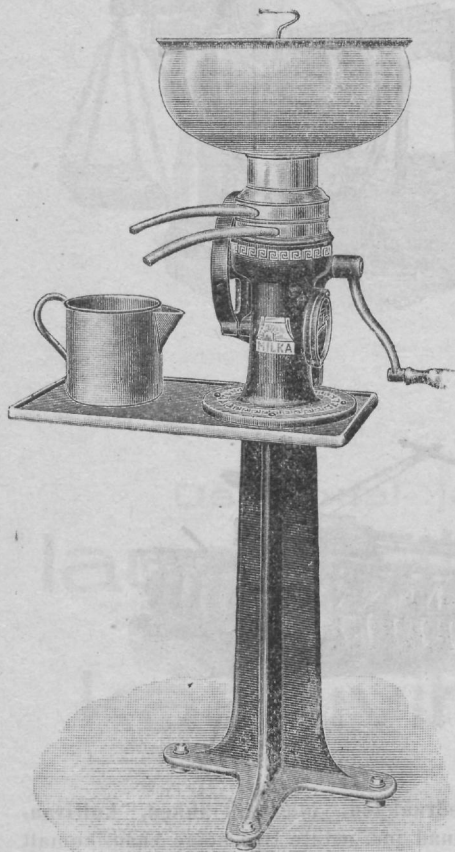
A/S. „Silva”, Tallinnas

Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

Päitse, looma-, trengi-,
 köietamise-, jala-,
 koera- ja laevakettisid

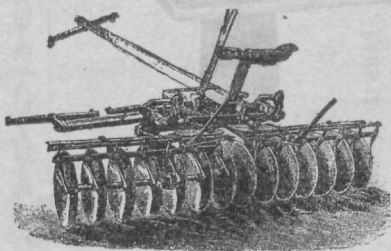
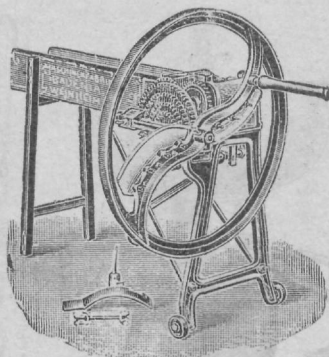
A/S. „Silva”, Tallinn, Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

Kuulsad Soome koorelahutajad ja võimasinad „LACTA” ja „MILKA”,

:: piimaveokannud, piimakurnad ja lüpsikud suures valikus alati ladus ::

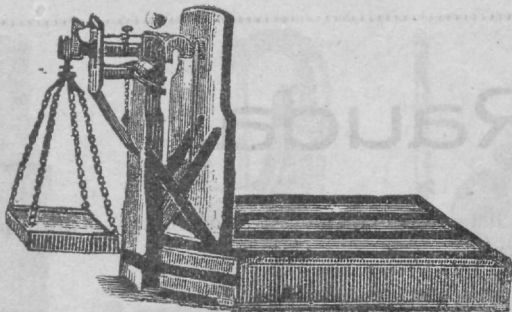
A/S. „Silva”, Tallinn, Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

Randaläkked, vedruäkked, tsik-tsak äkked, kultivaatorid, hekslimasinad jne. ostate teie kõige kasulikumalt

A/S. „Silva”, Tallinnas

Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

Detsimaal- ja
lauakaalud,
vask-margapuud ja
kaaluvihid

ostate kõige soodsamalt

A/S. „Silva”, Tallinnas

Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

Rauda,

tööriista-, puuri-, hõbe-, kroomnikkel-, võlli- ja reetalla

terast,

raud-, tsingitud-, tsink-, vask-, teras- ja kuivatuse

plekki,

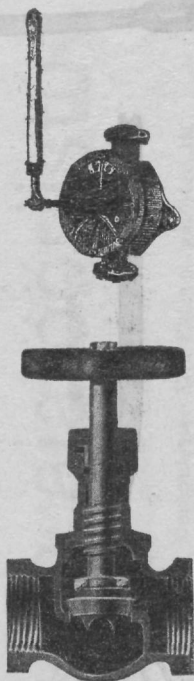
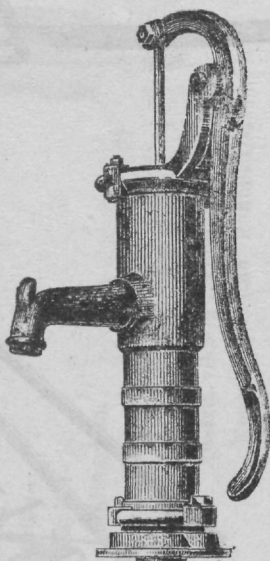
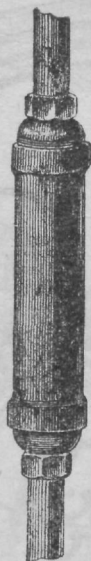
katuse- ja puutõrva, katusepappi, naelu, traati, värv, pintsleid,

shamot- ja telliskiva,

tsementi, lupja ja teisi ehitusmaterjale.

A/S. „Silva”, Tallinnas

Merepuiestee 17, oma telefoni keskjaam.
Estonia puiestee 19, tel. (20) 4-01 ja (20) 4-02.

Kaevupumbad,
tsilindrid,
ventiilid,
kraanid,

mustad ja tsingitud torud ostate soodsamalt hui mujal

A/S. „Silva”, Tallinnas
Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

Aiaviljakülmise ja
-puhastamismasinaid,

pritsisi,

hangusi,

aedniku-

sõnniku- ja

kartuliharkisi,

labidaid,

kõblasi,

Austria vikatid „Kuld kroon“,

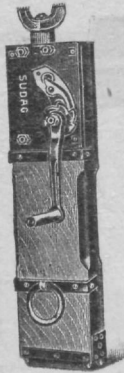
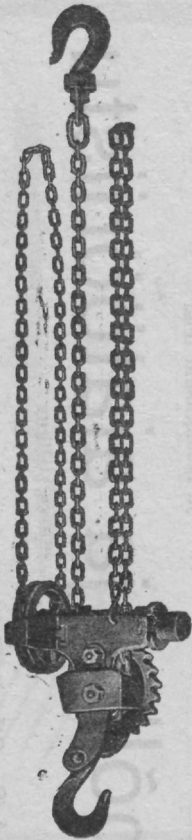
Rootsi proovitud Rohuniitja,

ja igasuguseid teisi

põllu- ja aiatööriistu

suures valikus

A/S. „Silva“, Tallinn, Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

Talid ja tungraudad

alaliselt ladus

A/S. „Silva”, Tallinnas

Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

Ilmakuulsa Norra

„FOSS“

vabriku

korund - käiad

malmi-,

raua-,

terase-,

marmori-,

terariistade ja

saagide

teritamiseks

võistlemata headuses

Peaesindaja Eestis.

A/S. „Silva“, Tallinnas

Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

Rootsi malmpliitad,

kestva küttega-, malm-, saepuru-, petrooleumi-,
triik- ja plekkahjusi;

laua-,
köögi-,
lihuniku-,
leiva- ja
tasku-

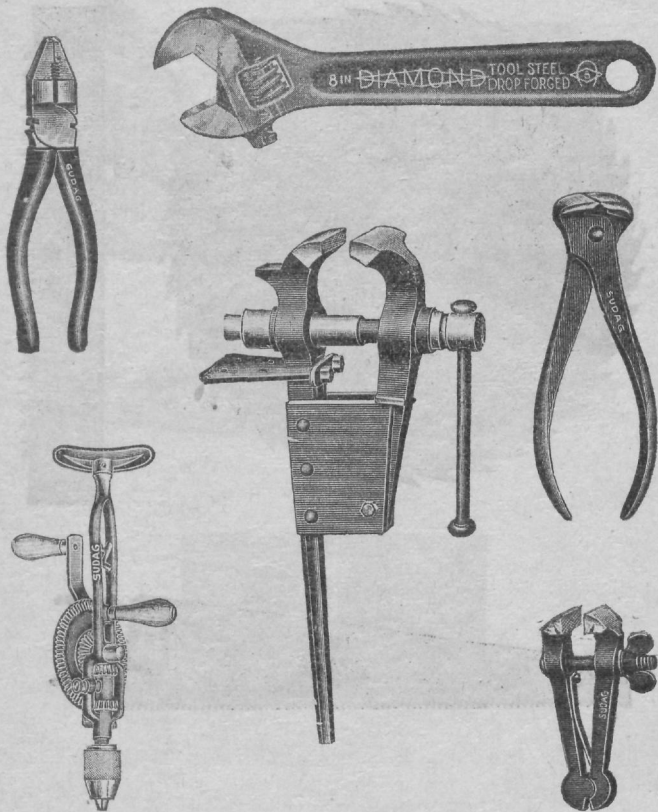
nuge,

lihahakkmasinaid,
pesuväänamisemasinaid,
pesurulle,
elektri- ja süte-triikmasinaid,
praepanne

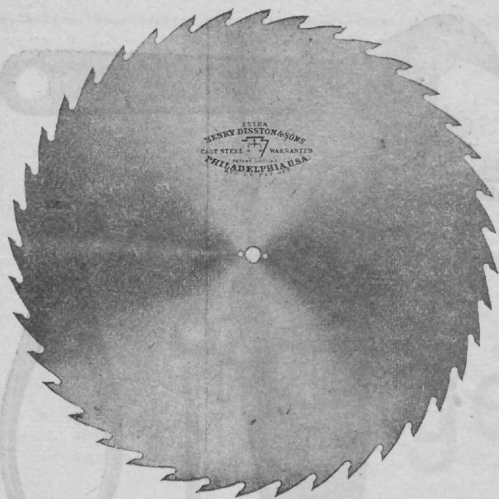
ja teisi majapidamise tarbeid.

A/S. „Silva”, Tallinnas

Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

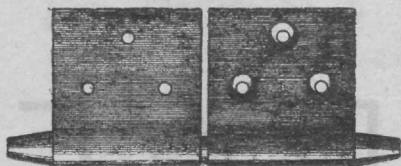
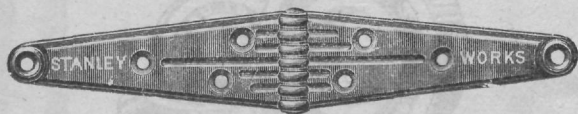
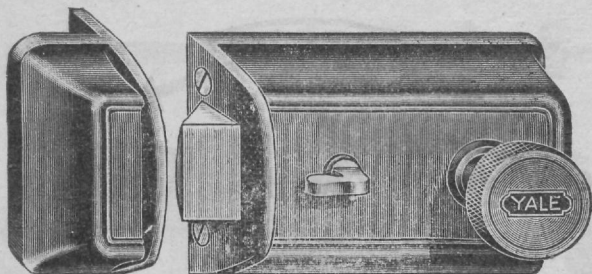
Parimaid sepa ja mehaanika tööriistu suures valikus
A/S. „Silva”, Tallinnas
Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

Kreis-, kaatri-, laua-, palgi-, lint- ja käsisaage parematest Inglise, Rootsi ja Ameerika vabrikutest.

A/S. „Silva”, Tallinnas

Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

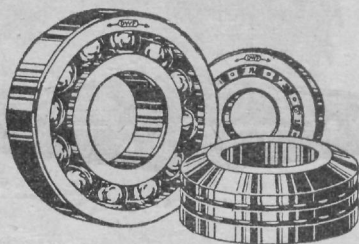

Ukselukkud, hinged, käepidemed, pliitad, praehjud, pliitakatlad, siibrid, kriskad, ahjuuksed suures valikus

A/S. „Silva”, Tallinnas

Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

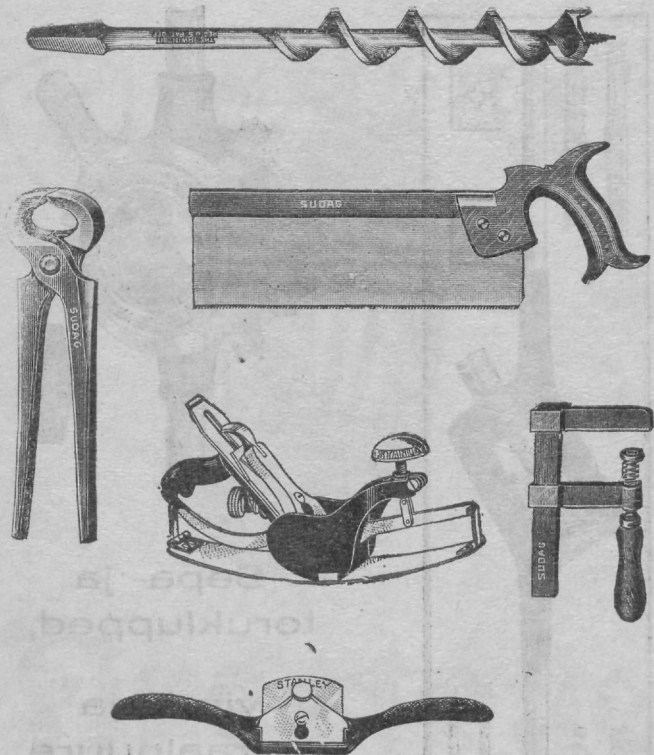

DWF

kuullaagrid ja teraskuulid

on kõige vastupidavamad, sellepärast ka kõige kasulikumad.

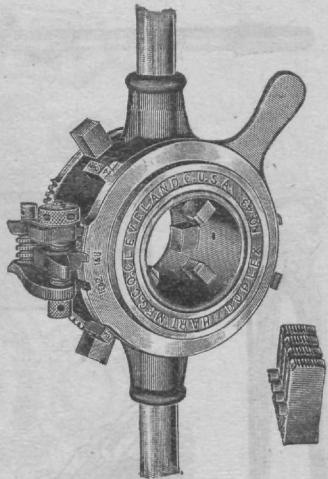
A/S. „Silva”, Tallinnas
Merepuiestee 17, Estonia puiestee 19.

Puu-tööriistu võistlemata hindadega.

A/S. „Silva”, Tallinnas

Merepuiestee 17, Estonia pulestee 19.

Sepa- ja
toruklapped,
vindi- ja
spiraalpuure

A/S. „Silva”, Tallinnas.

Merepuiestee 17.

Estonia puiestee 19

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

1-97-1248

Firestone

FIRESTONE AUTOKUMMIDEGA

sõidate kõige rohkem kilomeetreid kõige vähema
rahakulu juures kilomeetri pealt.

Tarvitage ja Teie jäete rahule!

Peaesindaja Eestis:

A/S. „Silva”, Tallinn, Merepuiestee 17,

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

AR1-97-01248

A-s. „Silva“, Estonia puiestee 19.

A-S. „SILVA“

TALLINNAS,

Merepuiestee nr. 17,

Estonia puistee 19.